

M.
Furuhjelm.

Sagar och
Berättelser
I-II

U.B.

I Häftet

SÄBÖR och Berättelser

af
MARIA.

Fruchtiger

Jyväskylä, Wollin & Goss' boktryckeri och förlag, 1875.

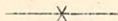
Sagor och Berättelser

af

MARIA.

I.

Jyväskylä,

Weilin & Göös' boktryckeri,

1875.

Innehåll:

	Sid.
Mormors spinnrock	1.
Solsken i ögonen	11.
Alltings förgänglighet	13.
Farmors glasögon	16.
En blind höna kan också hitta ett korn	20.
Jag är ingens	24.
Vår doktor	30.
Klockaren och kyrktjenaren	39.
Ett hemskt dåd	45.
Gamla Kajsa	52.
Grafvarnes vän	59.
Den onda världen	65.
Stina och Lina	69.
Den roligaste dagen	72.
Hvad skulle du göra om du vore mycket rik	76.
En skuld	82.
Samla perlor	85.
Nellys dröm	89.

Mormors spinnrock.

Mormors spinnrock var verkligen vacker. Just kort före jul kom den hem från svarfvaren, och var då så fin att man knappt nändes röra vid den. Hvarje pinne var omsorgsfullt svarfvad och allting så väl sammansatt, så att man med nöje kunde betrakta den och det gjorde också alla, isynnerhet barnen.

“Ser du, Ellen, den är svartbetsad“, ropade Axel, “så svart som pappas hingst.“

“Och gul rulla har den“, anmärkte Ellen.

“Tvenne röda ränder på hjulet.“

“Och en så vacker tramp! Gul med en mörk-brun kant. O! hvad den är fin!“

“Man borde bara se på den och aldrig röra vid den älskade spinnrocken“, utbrast Axel.

“Käre barn, den är ju beställd för att man skall spinna på den“, anmärkte mamma leende.

“Det är sannt. Men, mamma, nog är det ändå synd om den vackra rocken“, sade Ellen.

“Skall man spinna på den hela dagen så blir den snart lika ful som de gamla rockarna“, sade Axel.

“Ja väl, med tiden“, sade mormor, “men det är så min gosse, att allting på jorden är förgängligt. De gamla rockarna voro också en gång så fina och vackra som denna och nu — huru slitna och dåliga se de ej ut, men de hafva gjort stor nytta. Många, många par strumpor hafva blifvit stickade af det garn som der spunnits och många skjortor, dukar och lakan blifvit sydda. De hafva uppfyllt sin bestämmelse.

Se på mig, Axel. Kan du tro att mormor också varit liten, så liten som Ellen med röda kinder och klara ögon?" Barnen betraktade misstroget den kära mormors skrynkliga ansigte och insjunkna, ehuru milda och vänliga ögon. Mormor log.

"Jag ser, J kunnen ej föreställa er det; men det är verkligen så."

"Då har mormor säkert gjort bra mycket nytta i verlden efter mormor är så . . ."

"Utsliten ville Axel säga", inföll mormor småleende. "Åh ja, kära barn, mormor har bjudit till efter bästa förmåga."

"Men hvad gör mormor nu?" utropade Ellen förskräckt, då mormor tog sönder hela spinnrocken, hjulet, trampen, rullen, flykten och alla skrufvar.

"Se väl efter", sade mormor i det hon doppade en fjäder i en liten burk med gåsfett uti och omsorgsfullt smorde hvarje skruf, hvarje gångjern. Barnen stoppade sina små hufvuden så nära som möjligt för att bättre kunna se.

"Nej, det är skada att så tyga till den vackra rocken", sade Ellen skakande på hufvudet. Nu hade mormor satt ihop hela rocken igen och nu trampade hon på trampen för att se om fettets gjort verkan. Hon syntes belåten. "Vet ni nu, barn, hvarföre jag tog sönder rocken?" frågade hon.

Barnen sågo fundersamma ut. "Nej."

"Nå hörde ni icke att rocken knarrade när Axel nyss satte hjulet i gång?"

"Ack ja! Och nu har mormor smort den, för att den skulle gå lätt", utropade Axel glad. "Så gjorde kusken häromdagen med skäshjulen."

"Rätt gissadt min gosse."

"Och hvad vill mormor nu göra?" frågade Ellen.

"Jo, nu tänker jag börja spinna", svarade mormor och tog ned ullkorgen från skåpet,

Husch, så det gick! Mormor var qvick i fingrarna så gammal hon var och den mjuka ullen blef

ett, tu, tre förvandlad i en fin ända, så fin att Ellen alltjemt väntade att få se den brista. Det var bra roligt att se på. Mormor såg också så präktig ut der hon satt framför den nya spinnrocken med det milda, fårade ansigtet lutadt öfver de flitiga händerna; och när hon dertill sjöng en vacker psalm med sin milda, darrande röst, så tyckte barnen att det aldrig funnits en vackrare taffla; och då smögo de sig sakta fram, lutade sina lockiga hufvuden mot mormors axel och stodo så helt tysta och eftertänksamma. Hvad mamma tänkte då vet jag ej, men ofta syntes en tår i hennes öga, och ett lyckligt leende på hennes läppar. Kom då pappa in så stannade han i dörren och de barska mustascherna drogo sig till ett godt leende. Så spann mormor många rullor och mamma stickade af det mjuka garnet varma strumpor än hvita, än brokiga, än stora, än små och på julafton — kan man tänka sig! — fick mormor ett par strumpeband stickade af samma garn med Ellens små fingrar. Flere långa väfvar såg man om vårarna ligga på drifvan för att blekas; allt af lingarn som mormor spunnit på den fina rocken, men så fin var den ej mera som då — den första dagen. Barnens goda vän var den allt fortfarande. Axel kallade den sin hingst och var riktigt lycklig då mormor någongång lät honom trampa, men det hände mycket sällan, ty rocken for illa deraf. Ellen satt ofta på en pall bakom rocken med sin docka i famnen; hjulet rullade, det lät alldeles som då en kärra åkar på landsvägen. Ellen låtsade fara till kyrkan och rocken var pappas svarta häst, den vackra blixten. O! det var roligt! Men allt för nära ville barnen ej gå, de hade en ledsam erfarenhet deraf. En gång hade Axel ställt sig alldeles bredvid rocken för att se efter huru det kom sig att tråden löpte och slingrade sig kring rullan.

“Kom icke för nära“, förmanade mormor, “du kan lätt skada dig på rullen.“

Men Axel gaf icke akt på mormors varning eller ock tyckte han att den var onödig — så tycka små barn ibland; nog af, Axel gick för nära, koltärmen fastnade i rullans tänder och Axel sårade sina fingrar så illa att pappa måste förbinda dem med linnelappar och Axel i flera dagar ej kunde begagna sin högra hand och det passade rätt illa, ty han hade just alldeles nyligen börjat lära sig skriva. Ellen hade också ett ledsamt minne af rocken. Mormor hade just lagt upp en ny blårtott, då mamma bad henne komma litet ut i köket. Ellen blef ensam i rummet. Hon betraktade blårtotten, den var så skir och luftig, några strån hängde längre ned.

„Det vore roligt att se den der brinna“, tänkte Ellen. Hon hade hört att man brukar säga: det var som att tända eld i blå.

På bordet stod ett brinnande ljus, det tog Ellen och förde lågan under blårtotten, hon ville antända endast de längsta stråna. O, ve! en sådan låga. Ellen blef så förskräckt att hon kastade ljuset ifrån sig och började skrika: „hjelp, hjelp!“ Mormor, mamma, pappa, köksan och kusken, alla skyndade till och de blefvo ej mindre förskräckta då de sågo den brinnande blårtotten nära taket dit den hoppat. Pappa fick tag uti brandstaken och drog ned totten, köksan slog hela tvättkannan med vatten öfver den och mamma tog den gråtande flickan i famnen, men mormor sade: „nu ser Ellen huru illa det är att leka med elden och att göra någonting utan lof. Kom ihåg det till nästa gång. Du hade lätt kunnat brinna upp.“

Och då berättade mamma för Ellen sagan om „Mina och elldonet“ och Ellen lofvade att icke mera vara så oförståndig.

En morgon kom mamma in till barnen. Hon hade rödgråtna ögon och såg så märkvärdigt allvarsam ut. Hvad hade hänt? Mamma brukade icke gråta för ro skull, det visste barnen med säkerhet.

Då barnen, som vanligt sträckte sina armar emot henne för att helsa god morgon, böjde hon sig öfver dem och gaf dem tigande en kyss, hvarvid tvenne stora tårar droppade ned på Ellens hals.

“Mamma, mamma, hvarföre gråter du!” utropade Axel ängslig och förvånad.

“För det vi icke mera hafva någon mormor”, svarade mamma sorgset.

“Huru!” ropade barnen på en gång.

“Mormor är död, kära barn. Mormor har gått till Gud.”

“Men det är ju roligt för henne”, menade Axel.

“Ack, ja visst.”

“Och hon kommer väl tillbaka”, förmodade Ellen.

“Nej, min flicka, hon kommer aldrig mera tillbaka.”

“Aldrig! Få vi då icke mera se henne?”

“Nej!”

“Och icke tala med henne?”

“Nej.”

“Och hon skall icke mera spinna?”

“Nej, kära Ellen.”

“Och hon måste läggas i svarta grafven?”

“Ja, lille Axel.”

“Mamma, mamma, det är ju förfärligt!” utbrusto barnen och kastade sig om modrens hals, strida tårar rullade öfver deras rosiga kinder, och de snyftade: “Ack, ack att mormor skulle dö!”

“J fån icke gråta så, kära barn”, bad mamma, “hören på hvad jag säger. Mormor har gått till Gud och kommer ej tillbaka, det är sannt; men om vi älska och lyda Gud, så få vi också komma till himmelen och der få vi träffa vår kära mormor och då — då behöfva vi aldrig mera skiljas.”

“Aldrig, mamma?”

“Aldrig mera, ty i himmelen finnes ingen skilj-messa, ingen död, ingen sorg, inga tårar, der få vi lefva evigt, evigt.”

De små hade uppmärksamt lyssnat till modrens ord. De borttorkade tårarne och sågo med glänsande ögon upp till den klara morgonhimmelen. „Der, der få vi träffas!“ tänkte de och önskade att de måtte få dö i morgon redan, eller nu strax.

Ännu en gång fingo de se mormor här på jorden. Hon låg så blek på sin bädd i den långa tröjan och den snöhvita mössan med de skrynkliga händerna på täcket och ett så saligt drag öfver den insjunkna munnen; men de älskliga ögonen voro tillslutna för alltid.

I mormors rum stod spinnrocken. Den såg riktigt ängslig ut. Rullan var till hälften fylld med fint garn, men den väntade förgäfvos på de flitiga händer, som skulle hafva spunnit den full.

Kort tid härefter flyttade Ellen och Axel med sin pappa och mamma till staden. Många saker blefvo sålda på auktion, man kunde ju icke föra med sig så mycket den långa vägen.

Spinnrocken såldes också — i staden spinner man ej mycket och dessutom var ju mormor borta, hon som egentligen spann. Lärft fick man köpa i bodarna och ullgarn på torget, ja, det fanns till och med färdiga strumpor till salu. Underligt!

Axel och Ellen sutto i pappas knä på auktionsdagen. Det var någonting alldeles nytt för dem att se en auktion. Det var så mycket folk och vid bordet stod en karl med en klubba, den han ibland rätt tungt lät falla emot bordet. Nu lyftades den fina spinnrocken fram. Mormors spinnrock! Den bar en vit pappersslapp på benet, och på lappen stod en nummer, Axel kunde ej se hvilken.

„Hvad bjudes?“ frågade mäklaren.

„En mark“, ljöd en röst ur hopen.

„Två mark“, ropade en annan.

„Två och femtio“, skrek en tredje.

„Tre mark“ ropades det.

„Tre mark, bjuder någon mera?“

“Fyra.”

Mäklaren lät klubban falla: “fyra mark första gången, fyra mark andra gången, fyra mark tredje gången” och dervid blef det. En ung bonde steg fram ur folkhopen, lade fyra mark på bordet och tog spinnrocken. Ellen såg det och sträckte ut armarna: “pappa, nu ta'r han den!”

“Ja, mitt barn, han har köpt den.”

När mannen gick förbi Ellen, slätade hon spinnrocken med sin lilla hand och sade helt sorgset: “adjö, mormors spinnrock!”

Mannen som köpt den gick hem. I en liten kammar satt hans unga hustru och deras lilla gosse, Georg.

“Här får du en spinnrock”, sade mannen, “och nu måste du vara flitigare än förr.” Fy, hvad han såg stygg ut den mannen!

Hustrun såg ängslig ut och började söka fram sina kardor. Då hon fått en korg full med kardningar, satte hon sig framför spinnrocken och började spinna. Det gick icke rätt bra, ty så många tårar föllo på rocken att betsningsen blef dunkel och dessutom skymdes hennes ögon så af de tätt fallande dropparne, att hon ej kunde se tråden, som blef grof och ojenn och så fick hon bannor af mannen. Det var rätt sorgligt. Den fina spinnrocken såg icke mera så glada ansigten, som hos mormor. Den saknade de kära små barnen och den vänliga mormor och mamma och pappa — jag vet icke ändå om den saknade dem, men så såg det ut. Så förgick en tid.

Den unga hustrun spann och gret. Men Georg var en munter gosse. Han hoppade och sjöng och sprang och härmade spinnrockens surrande och så hände det ibland att hans mamma log. Då surrade Georg än mera, det var en glad gosse, den Georg. Ingen kunde vara flitigare än Georgs mamma, men det hjälpte icke mycket, ty hon såg ändå så ängslig ut att rocken ej kunde surra så gladt som förr. Ja, det lät ibland som en suck, när man trampade på

den gula trampen. Då hände det en dag att bondhustrun skulle bära spinnrocken upp på vinden. Trappan var brant och krokig och huru det var, föll rocken ned på trappan. Der låg den. Rullan sönder, hjulet sönder, trampen sönder! Ja, Ellen visste nog att hon då såg den för sista gången. Bonden blef mycket ledsen. Han kastade bitarne ut på gården. "Jag är rik nog att köpa en annan", sade han öfvermodigt och der låg nu den fina spinnrocken.

Men ännu var allt icke slut.

En gammal gumma kom gående på landsvägen. Hon såg den söndriga spinnrocken och sade: "Om jag hade de der bitarne ändå!" ty hon var så fattig, att hon ej kunde köpa sig en ny spinnrock.

"Tag dem", sade bonden, som stod på trappan. Gumman neg och tackade och hopsamlade glad de spridda bitarne. Hon hade en brorson som var snickare och denne lofvade se till om rocken kunde lagas. Det lyckades rätt väl. Visst såg den lappad och limmad ut, men den dugde ändå, ty man kunde spinna på den och det var hufvudsaken. Gumman tackade Gud och skaffade både ull och lin. Nu spann hon från morgon till qväll så fitigt och så sålde hon garnet och så fick hon penningar och för penningarna köpte hon bröd och mjölk och ljus och en psalmbok och en ny kyrkduk.

Det var så treffigt i den mörka stugan, så att rocken befann sig nästan lika väl som förr hos mormor; isynnerhet då gumman med sin darrande röst sjöng en vacker psalm. Rocken surrade så gladt, och suckarne de hördes ej af, ty gumman brukade ej heller sucka och dessutom brukade hon smörja trampen med gåsister, just vid gångjernet, kanske kom det sig deraf.

Den surrade sålunda i många år. Gummans hår blef allt hvitare och kinden allt skrynkligare, och den trötta foten trampade redan så långsamt. Likväl sjöng hon sina psalmer och tackade Gud för hvarje dag.

En mycket het sommardag spatserade en ung herre och en ung dame på landsvägen, nära gummans stuga. De talade så ifrigt och pekade än på ett berg, än på en bäck, än på en skogsdunge.

“Jag är så rysligt törstig”, sade den unga damen.

“Vi skola gå in i någon stuga och begära vatten”, sade herremannen.

“Ja, ja! Ser du der är en så nätt och snygg. Och hör du, der inne sjunger man psalmer, der bo visst goda menniskor.”

“Och en spinnrock surrar der inne, alldeles som förr hos mormor.”

Den unga flickan läste upp den låga dörren och de gingo in.

“God dag, kära mor! Vi äro så törstiga, kan ni ge oss litet vatten?”

“Ja gerna”, sade gumman och skjöt undan spinnrocken. Medan hon tog ned en skål från hyllan sågo sig de unga omkring i den låga mörka stugan.

“Ser du, Axel!”, utbrast flickan, “ser du spinnrocken, den gula rullan, den röda randen på hjulet, minns du mormors spinnrock?”

“Jo, men sådana finnas nog flera”, svarade den unga herrn; dock böjde han sig ned och betraktade trampen, så djupt behöfde han ej böja sig då han var en liten gosse, men han var lång nu, så lång som pappa förr i verlden.

“Ellen, Ellen, det är vår spinnrock!” utropade han och pekade på trampen; der stod med knappast läsliga bokstäfver: “A. W. Den 15 December.” Mormor hette Anna Wall, det var hennes spinnrock, den hon fått från svarfvaren den 15 December, för många år sedan. Ellen sträckte fram sin hvita hand och slätade den gamla spinnrocken i det hon sade:

“God dag mormors spinnrock!”

Men gumman förvånades. Hon skjöt upp glasögonen och stod och tittade.

Axel och Ellen berättade nu om den kära, gamla

rocken och om mormor och så berättade gumman huru hon fått den.

Det räckte en lång stund, men då de slutat berätta, hviskade Ellen någonting till Axel. Han nickade, derpå vände han sig till gumman och sade: Vill ni sälja spinnrocken åt mig? Den är oss så kär. Om ni vill kan ni få komma och lära min syster spinna och vi skola köpa er en ny spinnrock. Vi hafva köpt en gård här och ämna bo här om sommarne.“

Gumman tackade, det ville hon visst. En ny rock var ju alltid bättre än en gammal. Men så tänkte icke Axel och Ellen. De höllo så mycket af den gamla rocken oaktadt den nu var både sliten och lappad. Betsningen var borta på flera ställen och på trampen syntes en fördjupning efter foten som trampat, men det var likväl mormors spinnrock. Den kom nu igen till heder. Den fick stå i Ellens vackra rum och trampas af hennes lilla fot och klapas af hennes lilla hand och Axel trampade ännu ibland på trampen, men det ville hans syster ej gerna tillåta: “den är så bräcklig redan“, sade hon och det var sannt; men ändå ville hon ej köpa en ny, ty denna var ju den kära mormors egen spinnrock.

Solsken i ögonen.

”Jag vet icke huru det kommer sig till“, sade Ellen i det hon stödde armbågarna mot sin moders knän och uppmärksamt betraktade henne; ”jag vet icke huru det kommer sig till att du, min lilla älsklingsmamma, nästan alltid har solsken i dina ögon.“

”Hvad menar du dermed?“ frågade modren.

”Jo, det lyser så underbart, jag kan icke likna det vid annat än solsken, det lyser så varmt och mildt som — himmelen en vacker sommarafton. Hvaraf kan det komma sig?“

Kusin Hjalmar såg upp ifrån sin stjernkarta: ”det kommer sig af solstrålarnes brytning . . .“

”Nej, nej Hjalmar, det kommer sig ej deraf“, ropade Ellen ifrigt.

”Det förstår du icke, lilla kusin.“

”Ja men då skulle de väl ”bryta“ sig i andra människors ögon också, men ser du, det är bara mamma och några, några få andra som hafva ett sådant solsken.“

”Då är det af kärlek“, sade Axel mycket bestämdt, ty solskenet blir alltid varmare och klarare när mamma ser på någon som hon håller af.“

Den goda modren strök leende sin lilla flickas lockar: ”kanske kommer det af lycka“, sade hon.

”Är du då så lycklig, mamma?“ frågade Ellen.

”Jo när pappa är frisk och Axel och du ären snälla.“

”Men när mormor dog då var du väl icke lycklig, du gret tillochmed, det minns jag nog, och då såg jag ändå solskenet midt igenom tårarne.“

”Solskenet kommer af en inre frid“, sade farmor.

”Således af tre orsaker“, sade Axel som tyckte om att tänka en sak riktigt till slut, ”af kärlek, af lycka och af en inre frid, det är ett skönt solskenet.“

”Ack ja och det gläder andra“, sade Ellen, ”man blir riktigt varm om hjertat när man ser in i dina blå solskensögon, mamma.“

”Och vi måste akta oss för molnen“, sade Axel sakta till sin syster.

”Huru då?“ frågade Ellen.

”När vi äro obeskedliga så försvinner solskenet i mammas ögon som solen för molnen, det har jag märkt.“

Alltings förgänglighet.

”Hjertandes, en sådan olycka som nu har händt!“ skrek Höns-Brita och satte sig helt utmattad på tröskeln till köket.

”Hvad är det då? Kyrkan har väl icke brunnit?” frågade köksan och fällde i förskräckelsen slevven.

”Nej, nej, men bevare! en sådan olycka!”

”Så säg då, säg då, hjertat sitter mig riktigt i halsgropen. Kejsaren är väl icke mördad nu igen?”

”Nej, nej. Men en sådan olycka! Kalkonen håller på och dö.”

”Och för det kan Brita göra ett sådant väsende. Kalkoner hafva väl dött förut kan jag tro. Fy då, jag fick riktigt ondt under bröstet.“ Köksan hade verkligen blifvit så skrämnd så hon måste taga Hoffmansdroppar på en sockerbit, men sedan blef hon lugnare.

Höns-Brita satt ännu på tröskeln och snyftade: voj, voj en sådan olycka! Och jag som så pysslat om dem.“

”Hemta dem hit upp i köket“, föreslog köksan som var en rådig människa, ”hemta hit dem så få vi se hvad dem felas.“

Ja, det hade Höns-Brita ej tänkt på, men köksan hade också knappt uttalat orden förr än Höns-Brita sprang åstad.

När hon återkom mötte hon Axel och Ellen på gården.

”Hvad skall du göra med kalkonerna?” frågade de förundrade.

”Ah hjertandes, de ha' fått något.“

”Hvad hafva de fått?”

“De äro sjuka, för döden sjuka; nej aldrig trodde jag det kunde hända mig en sådan olycka.”

Den stackars Brita var riktigt utom sig. Kalkonerna fördes i köket; man försökte värma dem vid spiseln och gifva dem de för höns vanliga läkemedlen, nemligen peppar och smör. Det såg för bedröfligt ut. Den förr så stolta kalkonen låg der så hjälplös med hufvudet hängande öfver korgkanten och ögonen halfslutna. Axel och Ellen höllo sig ändå på tillbörligt afstånd, man kunde ju icke veta om den ett, tu tre skulle qvickna vid och barnen kände allt för väl dess stolta och högmodiga lynne, den fördrog dessutom intet rödt och Ellen råkade just i dag bära en röd klädning. De höllo sig närmare hönan, den pjåkiga, fromsinta hönan, som aldrig gjort dem illa.

“De kunna icke hjälpas”, sade Höns-Brita undergifvet, “tuppen har kramp och hönan är så svag, hon orkar inte hålla ögonen uppe. En sådan olycka!”

Emellertid började hönan visa tecken till lif och förbättring. Brita fick en skymt af hopp. Hon tog ättika och gned hönan på nacken, det livvade och stärkte den, den öppnade litet på ögonen och smakade litet af mjölken som Brita bjöd den.

Men tuppen — var förlorad. Höns-Brita måste taga den med sig till bakgården och halshugga den. Afrättningen skedde visserligen under stor sorg och Höns-Britas tårar blandade sig med den ståtliga kalkontuppens blod, men det kunde icke hjälpas och köksans mening att kalkoner förr också dött här i verlden tröstade icke den stackars Höns-Brita.

Axel och Ellen hade nu förlorat all räddsla för tuppen. De slätade dens glänsande fjädrar, utbredde den stora stjerten som en solfjäder och rörde vid de starka vingarna.

“Så underligt det kan gå, Axel!” sade lilla Ellen, “ännu i går gick den så stolt här på gården och tycktes förakta alla de andra hönsen och gässen och ankorna.”

“Och nu ligger den här, död och kall“, bifogade Axel. “Det är det mormor kallar alltings förgänglighet.“

“Det måste vara det“, sade Ellen, “men är det icke underligt att hönan, som alltid var så svag och pjåkig, skulle blifva frisk och tuppen som alltid var modig och stark skulle dö?“

“Mycket underligt. Hvem skall nu beskydda den stackars kalkonfrun som alltid ropade sitt “pjåk, pjåk“ så snart tuppen var några steg ifrån den.“

“Jag vet icke huru det skall bära sig, men kanske att hönsen och gässen hafva medlidande med den stackars enkan.“

“Vi skola hoppas det. Jag fruktar blott att den nu blir ännu svagare än förr. Tant Gertrud blir också svagare när någon sorg träffar henne.“

“Ja, och de hafva ett starkt tycke af hvarandra. Tycker du ej det, Axel.“

“Jo, båda äro så svaga och ängsliga.“

“Och kunna icke vara utan stöd.“

“Kalkontuppen liknade också onkel. Bara någon närmade sig hönan så blef den så rysligt ond och bredde ut solfjädern och blef röd öfver hela halsen.“

“Du har väl förlåtit den för alla gånger den skrämt oss, Axel?“

“Jo, af hela mitt hjerta längesedan“, svarade Axel högtidligt.

Om söndagen bars den stolta kalkontuppen in på ett fat till middagsbordet. Den ville icke riktigt smaka Axel och Ellen.

“Det är som om man äte upp en af sina lek-kamrater“, sade Axel.

“Och jag tänker på den stackars hönan“, sade Ellen.

Farmor's glasögon.

Mins du Axel och Ellen, de der små barnen som hade en så snäll mormor och en så vacker spinnrock? Jo du minns, men du vet icke allt om dem ännu. De hade också en farmor, en snäll och rar gumma, som bodde i samma stad dit Axel och Ellen flyttade med sin pappa och mamma. Då barnen för första gången gingo att helsa på farmor, voro de mycket nyfikna att få se om hon möjligen skulle likna den kära mormor, om hon också bar en svart klädning och brukade spinna. De inträdde i ett stort, vackert rum med sköna tafflor och hyllor fulla med böcker. I soffan satt en gammal fru med snöhvitt hår och skrynkliga kinder, det var ej utan att hon liknade mormor, men hennes klädning var af brunt frasande siden; så grann var ej mormor och någon spinnrock syntes ej till — huru skulle den också sett ut i de granna rummen! Farmor stickade, och då barnen inträdde, såg hon på dem genom ett par glasögon, som gjorde att hon såg rätt sträng ut. Axel gick dock temmeligen tappert fram, bockade och kysste farmor på handen såsom mamma lärt, men Ellen förlorade alldeles modet och smög sig bakom mamma.

“Nej, det går aldrig an“, sade pappa, “gå fram, Ellen och nig för farmor. Var ej rädd; minns du ej huru mycket du höll af mormor?”

Ellen trippade sakta öfver den mjuka mattan, och skulle just niga, då farmor plötsligt lyftade henne upp i sitt knä och kysste henne. Nu märkte Ellen att farmor *bakom* glasögonen såg helt annorlunda ut. Det var som om den gamla frun förstått det, ty nu tog hon försigtigt bort glasögonen och lade dem på

bordet bredvid stickningen. Då var Ellen alls icke mera rädd, utan svarade snällt på farmors frågor och förhöll sig som en hygglig liten flicka. Axel som gått omkring rummet för att betrakta alla de underbara sakerna, kom nu och ställde sig bredvid Ellen.

“Hvad tycker du om henne?”, hviskade han.

“Hon är bra, bara hon icke har glasögonen på sig“, svarade Ellen så sakta hon kunde, men farmor måste ändå hafva hört det, efter hon smålog och under hela aftonen icke mera påtog de fula glasögonen. Barnen voro så nöjda med det första besöket, att de derefter nästan alla dagar tillbragte en liten stund hos farmor.

“Det passar verkligen lika bra för farmor att sticka som för mormor att spinna“, brukade Axel säga.

“Ja visst“, instämde Ellen, “och det låter rätt treffligt när stickorna smått skramla emot hvarandra.“ Farmor brukade också komma till barnens hem. En gång satt hon i den mjuka länstolen inne hos mamma, då Ellen halfgråtande och missnöjd inträdde.

“Hvad har nu hänt?“ frågade farmor.

“Axel har brutit benet af min docka och söndrat min vackraste porslinsskål“, klagade Ellen.

“Är det allt?“

“Allt? Ack nej! Nanna har också bannat mig och sagt att jag är en obeskedlig flicka.“

“Så. Det är således en riktig olycksdag för dig, mitt barn“, sade farmor.

“Ja, ja och det är det ofta, det är så svårt och tråkigt. Har inte farmor också olycksdagar?“

“Nej, mitt barn.“

“Inte! Hvad farmor är lycklig! Huru kommer det sig till?“

“Jag undviker dem.“

“Huru bär du dig då åt, söta farmor?“

“Jag har ett par *trollglasögon* genom hvilka jag ser på allting.“

“Det är ju märkvärdigt! Kan det vara de här?“

frågade Ellen och satte varsamt farmors guldbågade glasögon på sin lilla näsa. Hon tittade och blinkade, men såg intet, det syntes likasom ett grått moln bakom glaset, och dertill kände hon en stic-kande smärta i ögonen. "Om det är dessa, så kan *jag* icke begagna dem, jag ser ingenting", sade Ellen.

"Nej, dessa äro icke trollglasögon, dessa begagna blott de, hvilka hafva gamla, svaga ögon. Af dem som jag menar kan också du hafva nytta." Ellen drog pallen närmare för att bättre höra och förstå.

Farmor fortfor: "Jag måste förklara saken tydligare för dig. Jag menar icke några sådana glasögon som du ser här på bordet, utan jag menar att man bör se allting i en annan dager; man bör hos alla saker, händelser och personer utsöka det *goda*, icke knota och klaga då något ledsamt händer utan försöka att se saken från en bättre och gladare sida. Man bör icke vredgas då någon felar, utan förlåta den och betänka att man sjelf ofta felar och då behöfver andras förlåtelse. Vet Ellen huru din olycksdag skulle se ut om du sett den genom mina trollglasögon? Först när Axel bröt benet af din docka, hade du tydligen märkt att han ej gjorde det med afsigt, ty du vet att han är en snäll gosse och ofta vaggat dina dockor till sömns då du sjelf ej hunnit göra det." Ellen nickade bifallande. "Åfven hade du märkt att han ångrade sin ovarsamhet och bad dig om förlåtelse. Sedan hade du sett att porslins-skålen förut var spräckt, så att det nu behöfdes endast en liten stöt för att biten skulle falla bort. Och hvad märkvärdigare är, du hade sett att du sjelf lemnat skålen på yttersta hörnet af bordet så att det lika mycket var ditt eget fel. Hvad det beträffar att gamla Nanna kallade dig en "obeskedlig flicka", så tror *jag* som satt här inne med mina trollglasögon, att hon ej hade så orätt. Ty, vet du, det är just icke beskedligt att gråta och bannas på sin bror och sin gamla sköterska såsom du gjorde, men allt

det der kunde du icke se för du hade ej glasögonen på dig.“

“Det är mycket sannt, farmor, och om man kunde köpa dem för penningar så skulle jag nu strax gå ut i staden om det än vore aldrig så lång väg.“

“Det tror jag nog, men nu behöfver du ej gå ett steg, utan när något ledsamt händer

Nu tittade Nanna in genom dörren. “Mamma låter säga att badet är färdigt“, sade hon.

Ellen hade ett otåligt: “jag vill icke“ på läpparna, ty hon tyckte att baden vore besvärliga och det hade varit mycket roligare att få sitta hos farmor, men farmor hejdade henne. “Huru var det med glasögonen?“

“Ack jag ser ingenting!“

“Men jag ser rätt väl, Nanna har burit upp vattnet för de höga, besvärliga trapporna, köksan har gjort upp eld och varmt det, mamma står sjelf och väntar på sin lilla otåliga flicka fastän hon hellre skulle sitta här inne och sy“

“Jag går nu, farmor, jag har glasögonen på mig“, utropade Ellen skrattande. “Men när tvållödet stänker mig i ögonen och vattnet är för hett?“

“Då ser du klart att man icke med afsigt gör dig illa, då sköljer du bort tvållödet och beder Nanna hemta litet kallt vatten till.“

“Det är ett par kosteliga glasögon“, skrattade Ellen, “dem kan man nyttja till och med i badet. Jag måste lära Axel detsamma.“

Och det gjorde Ellen. Barnen hade sedan både nytta och nöje af “farmors glasögon“.

En blind höna kan också hitta ett korn.

Bland alla de höns, kalkoner och gäss som stodo under Höns-Britas vänliga beskydd, fanns också en stackars gråspräcklig höna som på gamla dagar blifvit blind. Men emedan den redan länge bebott det rymliga hönshuset, kände den hvarje vrå derinne och Höns-Brita sörjde nog för att tillräckligt med korn föll framför den blinda så att dess dagar i det hela ej voro mycket tunga. Dock var lilla Spräcklan ganska besvärlig, det hade Höns-Brita så många gånger sagt och brukade tillägga: vore den inte så snäll med sina ägg, så borde den slagtas.

Derföre blef det också icke någon lång rådpläging när Ellen af sin mamma bad att få skänka en höna åt gamla Mannströmskan som länge legat sjuk och gerna kunde behöfva en mera passande föda än groft bröd och poteter.

Spräcklan blef således dertill bestämd.

Ellen brukade alltid i skymningen göra ett besök i hönshuset, vanligen med fickorna fulla af ärter eller gryn, dem hon strödde för sina kära fåglar. Sista afton Spräcklan tillbringade i sitt gamla hem, gick Ellen också dit. Den lilla flickan blef nästan vemodigt stämd, då hon betänkte att den blinda nu plockade de sista kornen ur hennes hand.

Morgonen derpå fick drenggossen gå med Spräcklan till torpet der Mannströmskan bodde. Gumman blef så glad, och sände många tacksägelser till Ellens mamma.

Mathias, Mannströmskans äldsta gosse, skulle koka hönan till middagen. Han satt småsjungande på tröskeln och plockade varsamt de gråspräckliga mjuka fjädrarne, dem han samlade i en liten korg.

“Den är fet och präktig, den här“, ropade han inåt stugan.

“Förstås, kära gosse“, svarade modren, “den har ju i alla sina dagar lefvat godt.“

“Och kräfvan är alldeles full“, fortfor Mathias.

“Den åt sig mätt i går“, sade lilla Pehr med en suck. *Han* hade icke fått mera än en liten bit bröd till aftonvard.

“Skall jag säga dig, Pehr, hvad Spräckklan åt i går?“ frågade Mathias.

“Det kan du icke veta“, sade Pehr, “efter du icke var der då.“

“Åh jo det kan jag; jag öppnar kräfvan — se här ... hvita ärter ... men hvad är det? hvad är det som glimmar? ... mor ... mor. Spräckklan har ätit guld!“

“Prata inte dumheter, kära gosse, utan skynda dig, hönan tål nog koka en god stund.“

Gossarne störtade in i stugan med den halfplockade hönan emellan sig.

“Se hit“, ropade Mathias, “ser mor att det är en guldpennning i kräfvan, ser mor att Spräckklan har ätit guld!“

“Och om den fått lefva så hade den kanske värpt guldägg som trollhönan i sagan“, skrek Pehr med glänsande ögon.

Modren satte sig upp i sängen oah tog den lilla glänsande tingesten i sin hand; hon torkade den väl höll den mot dagen, knackade på den och synade den från alla sidor.

“Det är en guldpennning“, sade hon.

“Ack! att vi skulle slagta den“, sade Pehr.

“Kära gosse, det finns icke några hönor som värpa guldägg“, sade modren, men visste icke sjelf hvad hon skulle tro. Hon tog ännu en gång den lilla penningen i sin hand, den var något mindre än ett 25-pennistykke och glänste så vackert.

“Mathias måste strax springa med den till herrgården“, sade hon.

Gossarne hade helst behållit den vackra slanten, men förstodo väl att det var rättast att föra den tillbaka, hvarföre Mathias, så snart han ställt soppan på gick åstad.

På herrgården träffade han lilla Ellen.

“Det var guld i Spräcklan“, sade Mathias och uppvecklade långsamt en liten lapp der han gömt sin skatt.

“Hvad säger du?“, frågade Ellen förundrad.

“Det var guld i Spräcklan“, fortfor Mathias, “och mor skickade mig hit med det, hon visste nog att det skulle vara ett misstag.“

“Ah, min guldpennig“, utbrast Ellen förvånad, “Axel, Axel kom hit!“

Axel kom springande.

“Kan du förstå någonting så underligt? Mathias har hittat min lilla guldpennig, (den som jag fick af morbror) inne i stackars Spräcklan.“

Axel for några gånger med handen genom sitt tjocka ljusa hår.

“Hvad fanns det vidare i Spräcklans kräfva?“ frågade han.

“Hvita ärter“, sade Mathias.

“Matade du hönsen i går, syster?“

“Ack jo“, svarade Ellen, “och nu minns jag att jag hade visat min penning åt Höns-Brita och sedan stoppade den i min ficka.“

“Du har af misstag kastat ut den med ärterna och stackars Spräcklan som var blind, visste icke hvad den tog upp med näbben; så har det gått till“, sade Axel.

“Tag den tillbaka“, sade Mathias och räckte fram penningen, men Ellen skjöt hans hand tillbaka och sade:

“Nej, behåll du den, morbror sade att vi få göra med den hvad vi vilja, jag har en dylik i min låda ännu.“

“Stackars Spräcklan var blind och ändå förde den lycka med sig i huset“, sade Axel då Mathias jublande sprang hem.

“Mor, mor guldpenningen få vi behålla!“ ropade gossen redan på långt håll, nu behöfver lilla Pehr inte mera lägga sig hungrig. Den är väl mycket värd, mor?“

“Åh ja. Berätta mig nu huru det var.“

Mathias gjorde så och modren sade: “hjelpen kommer alltid i rättan tid, jag har på så lång tid ej kunnat förtjena någonting och var rädd att mina små skulle nödgas svälta eller tigga.“

Pehr stod med händerna i fickorna och såg på hönan som nu låg i grytan och kokade.

“Man vet icke så noga huru äggen sett ut om den fått lefva ännu en tid“, tänkte han och när hans mamma kände sig stärkt af den kraftiga soppan, nickade lille Pehr helt förnumstigt: “död eller lefvande hade den blinda hönan lycka med sig. Men roligt hade varit att se äggen, att en gång få hålla ett guldägg i sin hand.“

Jag är ingens.

En hel sommar hade en liten fattig gosse sprungit dagligen förbi mina fönster, än med ett knyte, än med en korg eller tillochmed med en kruka fylld med mjölk hvilket dock icke hindrade honom ifrån att lika hastigt röra de små solbrända fötterna utan att en droppe spilldes. Ibland sprang han också tomhändt och såg då ut som en yster häst den der nyss sluppit selornas tvång. Hvarken regn eller storm tycktes röra honom och ännu sent på hösten gick han klädd i samma grofva lappade tröja och urblekta, urvuxna linnebyxor, samt den trasiga mössan utan skärm. Jag hade gifvit akt på den lille "springaren" och undrat hvem han var. Genom de öppna fönstren hörde jag hans klara, friska röst, men kunde sällan få reda på orden till hans små barnsliga sånger.

En dag, vid slutet af sommaren, hörde jag redan på långt håll de välbekanta tonerna och snart syntes den lille springaren bärande en stor kruka. Han rörde sig denna gång framåt i ett långsamt traf, det var tydligt att krukan var tung. Sången lät också som om han varit andtruten. Plötsligt stannade han och såg sig oroligt omkring. Jag böjde mig ut för att utforska orsaken härtill och såg något längre fram på vägen tvenne större gossar som kommo gående. Den lille bäraren syntes hafva god lust att gömma sig eller fly, men det var för sent. Gossarne voro helt nära och just nu träffade en sten den lille bärarens ben så att han handlöst stupade öfver krukan som gick sönder och lät hela innehållet, några stop mjölk, rinna öfver den dammiga landsvägen. Jag skyndade ut för att om möjligt straffa våldsverkarne, men

då jag kom ned voro de redan ur sigte. Jag vände mig då till gossen som bittert gråtande satt på dikeskanten med bitarne af den söndriga krukan framför sig utan att det ringaste bry sig om den blödande foten.

“Stackars barn, blef du illa sårad?” frågade jag deltagande.

Han borttorkade tårarne och såg upp. “Det är ingenting, men krukan . . . krukan!” utbrast han vridande händerna.

“Hvems är krukan?” frågade jag.

“Den är värdinnans och mjölken skulle jag föra till husbond som arbetar i skogen.”

“Hvems gosse är du då?”

Barnet upplyftade långsamt den tårfyllda blicken och såg på mig med ett uttryck som jag aldrig skall glömma.

“Jag är ingens”, sade han.

“Ingens?” upprepade jag.

“Har du icke föräldrar?”

“Nej, jag är ingens.”

“Vet du då icke hvilka de voro?”

“Jag är ingens alls”, svarade han med öfvertygelse.

“Hvar bor du då?”

“Mest på landsvägen.”

“Och om natten?” frågade jag rörd.

“Ibland inne hos någon, ibland ute”, svarade barnet lugnt, som om det varit helt naturligt.

“Hvad tänker du göra nu när mjölken spilldes ut?”

“Jag vet icke”, snyftade den lille stackaren. “Jag får väl stryk när värdinnan får veta det, men det värsta är att husbond blir utan mjölk till middagen.”

“Gråt icke min gosse, kom med mig så skall du få en annan kruka och mjölk också så att husbonden ej blir utan”, tröstade jag och fattade barnet vid handen.

Hastigt borttorkade han tårarne och följde mig med snabba steg.

“Hade du gjort illa åt de der gossarne efter de kastade stenar på dig?” frågade jag medan vi gingo.

“Nej, men jag är ju ingens.”

“Och derföre tror du man får göra dig illa?”

“Ja.”

“Skulle du också göra illa åt någon som icke hade föräldrar?”

“Nej”, utbrast gossen lifligt, “jag skulle säga åt honom: vi ska’ vara vänner, du är ingens och jag är ingens”, barnets ögon strålade vid tanken på att ega en vän.

“Det är rätt min gosse. Men skulle du göra illa åt någon annan då?”

Han såg eftertänksam ut, skakade på hufvudet och sade: “Ibland har jag gjort. När de skratta åt mig så . . . kan jag slå till.”

“Försök en gång att icke slå, det vore bättre det.”

Han nickade och vi voro nu vid trappan. Den innerliga tacksamhet som strålade ur hvarje drag i det barnsliga ansigtet då jag räckte honom en ny kruka fylld med mjölk uttryckte mera än tusende ord och då jag dertill gaf honom en stor smörgås, log han så öfverlycklig.

“Gå nu till skogen, min gosse, men kom ihåg en sak: om du också icke har föräldrar så är dock Gud din himmelske fader. Han älskar alla små barn och vårdar sig om dem — ser du, du är ändå någons.”

Gossen lät smörgåsen stanna på halfva vägen till munnen och såg på mig som om han ej på en gång förmått uppfatta hela vidden af denna glada underrättelse.

“Det är mycket sannt, det jag nu sagt”, försäkrade jag, “gå nu så att du ej kommer för sent. Hvad heter du?”

“Jakob kalla de mig.”

“Adjö, Jakob.”

“Adjö, adjö!”

Med varsamma och tillika hastiga steg lemnade den lille Jakob mig och jag såg länge efter honom.

Hädanefter gick han aldrig mera förbi mina fönster utan att aftaga mössan och tillropa mig ett glädtigt: "god morgon, herre!"

I byn hörde jag mig före om den lille gossen som "var ingens". Ingen visste med säkerhet hvarifrån han var, endast att han redan i flere år sprungit omkring utan hem och vård. En gammal gumma berättade att det kunde vara ungefär nio år sedan en fattig kvinna sent en afton begärt nattqvarter hos den gamla. Hon hade en liten gosse med sig, då omkring två år gammal. Barnet gret mycket och kvinnan var nära att duka under af köld och hunger, hvarföre den gamla anvisat henne en halmbädd nära spiseln och gifvit henne qvällsvard. Den fremmande klagade öfver feber och svåra plågor och berättade att hon redan länge varit sjuk och svag. Morgonen derpå talade hon icke mera redigt och efter få dagar drog hon sin sista suck. Den gamla gumman qvarhöll af barmhertighet den lille gossen som var ett snällt och friskt barn. Men som hon sjelf var fattig och lefde af almosor, fick gossen redan tidigt lemna stugan och sjelf skaffa sitt bröd. I början tiggde han och hvar och en gaf af barmhertighet en bit bröd eller en varm soppa åt den värlöse, ibland också en gammal skjorta eller en tröja. Men då han blef äldre, började man använda honom till hvarjehanda. Och som han var en pålitlig gosse med snabba fötter, fick han vanligen budbärareuppdrag, om sommaren förde han mat till folket som arbetade på ången eller i skogen.

"En underlig pojke är det", yttrade gumman "ett år bodde här en rik herreman som ville taga vård om gossen. Pojken fick sammetskoltar och sötsoppa och granna böcker att titta i, men det tålde han icke vid. De läto honom icke springa ute som förr utan höllo honom instängd i det granna huset hela dagen, utom då han fick gå ut och spatsera med den gamle herrn. Deraf blef pojken sjuk och blek och

en vacker dag kom han springande till min stuga klädd i sina förra gamla kläder.

“Nej mor“, ropade han då han steg in, “der kan jag inte vara, hellre springer jag på ärender och arbetar sjelf.“ Och från den dagen har han också sprungit och arbetat. Den gamle herrn var i början ledsen, men sade sedan: “hvem förstår sig på den lille vilden?“ Ett godt barn är det“, slutade gumman, “han glömmer aldrig att dela med sig åt mig, det lilla han förtjenar och nog har han fått slita ondt, den stackaren, pojkarne i byn peka finger åt honom för det han icke känner sina föräldrar.“

Detta berättade mig den gamla och mera än någonsin tyckte jag om den lilla budbäraren. Då vintern kom och snön betäckte marken, såg jag ej honom så ofta som förr dock såg jag alltid till att han ej led nöd. Ibland gaf jag honom smärre uppdrag och arbeten hvilka han hastigt och väl utträttade. Julen var i antågande och jag tänkte på något sätt bereda min lille vän en glädje. Flera veckor hade emellertid förflutit utan att jag sett till den muntre gossen. Då gick jag en dag till den gamla gumman för att höra efter min lilla skyddsling. Vid mitt inträde i stugan såg jag honom liggande på en hård bädd på golfvet så utmerglad, blek och svag att han knappt förmådde räcka mig handen till helsning.

“Huru är det med dig, Jakob?“ frågade jag.

“Jag är sjuk“, hviskade han.

“Han är riktigt dålig“, upplyste gumman.

“Hvarföre kom ni icke till mig?“ utbrast jag.

“Hm.“

Jag lutade mig öfver den sjuke och såg tydligt att han ej mera kunde räddas.

“Jakob“, sade jag sakta, fattande hans hand, kommer du ihåg hvad jag sade dig om Gud?“

“Att han är min fader“, svarade gossen hastigt med en glädjestråle i det matta ögat. “Jag har tänkt mycket på det nu under tiden jag varit sjuk, sade

han efter en stund — och bedit mycket såsom nē lärt mig och nu vet jag att när jag dör så kommer jag till min fader. Gossarne kunna icke mera säga åt mig att jag är ingens.“

Den lille tryckte varmt min hand, men var nu så utmattad att jag ville lemna honom i ro.

Tidigt andra morgonen kom gumman till mig och berättade att Jakob slutat sin vandring här på jorden.

Vår doktor.

Midt i byn stod kyrkan, gammal och grå; det kunde man se af det höga, gammalmodiga taket, de smala fönstren med de små rutorna och de underliga bilderna på dörren; men den var byggd af gråsten och kunde derföre hålla ännu i många år. Högst uppe på taket var en spira som slutade i ett vackert kors af messing eller — guld, jag vet icke hvilkendera, men då solen belyste det, glänste det som klaraste guld. Omkring den gamla kyrkan utbredde sig kyrkogården med sina lummiga träd och de många, många grafvårdarne: enkla trädkors och välhuggna stenar med guldbokstäfver, om hvartannat. I döden är ingen åtskiljnad, der slumra bredvid hvarandra: tiggaren och ädlingen, gammal och ung, vän och fiende. Många af stenarne voro be vuxna med mosse och de granna bokstäfverna voro utplånade; många kors hade fallit omkull och voro grånade och mossbelupna som den gamla kyrkan. De som fordom huggit dessa stenar och planterat dessa kors, voro måhända sjelfva döda, och händer som gräfvit dessa grafvar hade vissnat och domnat. Några små grafkullar funnos likväl, hvilkas friska grönska och doftande blomster vittnade om vård och skötsel. Älskande händer hade planterat och vattnat dem till minne af den döda. Under en åldrig ek i hörnet af kyrkogården fanns en sådan liten välskött, grönskande kulle och midt ibland rosor och tulpaner reste sig en groft huggen sten, på hvars ena sida fanns en vers, visserligen icke i guldbokstäfver, men likväl i en jemn och ordnad stil.

Versen lydde:

Ej hjälper guld, ej vishet god
Ej konst, ej gunst, ej heller mod

Allsingen läkdom jorden här
 Mot döden bär
 Allt det som lefver dödligt är

Och på andra sidan stodo de två orden: *Vår Doktor.*

Det är en ovanlig grafskrift, icke samnt? Der leker en hop glada barn, fråga den minsta af dem och han skall med allvarlig blick och hopknäppta händer svara: "det är vår doktor, han som bodde i det hvita huset derborta, han som berättade sagor och kunde göra mamma och mormor och mormorsmor friska; men han ligger ej mera i grafven, han är hos Gud." Några af de äldre barnen, skola kanske kunna gifva bättre besked och jag vill nu berätta dig det jag hört af barnen och deras föräldrar om den gode och skicklige doktorn.

Det finns icke många i byn som veta när han flyttade till det hvita huset; också de äldsta i byn säga sig icke minnas annat än att de alltid, då de gått der förbi, sett doktors vänliga ansigte i fönstret lutadt öfver ofantliga, dammiga böcker med gulnade blad, hans gamla hushållerska i köket, hans likaledes gamla hund framför förstugudörren och hans lilla siska sittande på myrträdets. Förstås att morfar och farfar och mormorsmor minnas den tid då doktorn ännu icke bar peruk utan hade prydliga bruna lockar, då Nora, hushållerskan, ännu icke hade så skrynkliga kinder och om söndagarne nyttjade en grann röd duk med gula rosor; då Pontos mamma var en liten gläfsande hundvalp och myrträdets ett litet skott, men det var för länge, länge sedan och det var redan glömdt, utom någongång när farfar hittade ett gammalt gulnadt recept i botten på sin kista, eller då mormor skulle städa vinden och bland urmodiga mössor, malättna strumpeband med stora spännen och annat gammalt hittade en dosa med pappersdockor, dem hon en gång fått af doktorn, då hon,

som liten flicka, beskedligt sväljde ned rödsotsdroppar dem han föreskrifvit. Men byggningen var alltid sig lik, isynnerhet som muraren hvarje sommar putsade upp rappningen. Blommorna i den lilla trädgården doftade alltid lika ljufligt och gårdsplanen var alltid lika ren och rönnarne susade bredvid björkarne och nedkastade sina hvita blommor på de förbigående. Barnen och de unga tyckte att det aldrig varit annorlunda. Hvarje morgon öppnades porten till det hvita huset och doktorn trädde ut, klädd i en lång, snusbrun rock med stora fickor, grå filthatt, en stor käpp med messingsknopp (den Nora hvarje lördag måste skura) och en gul näsduk som hängde långt ut från bakfickan. Först stod han stilla likasom för att begrundna om han borde välja den högra sidan eller den venstra, styrde ändå alltid slutligen sina steg inåt byn, förbi kyrkan, gästgifveriet, tingshuset och den lilla saluboden, vände sedan om och satt en stund på kyrkogården just under den stora eken i hörnet och gick sedan hem igen till sina böcker och blommor. Intet väder kunde hindra honom från denna promenad och folket i byn trodde sig ha märkt att regnet eller stormen saktades till denna timma. Alla barnen visste mycket väl hvilken tid på morgonen detta var och därför syntes i hvarje dörr, i hvarje fönster små hufvuden som nickade och doktorn nickade outtröttlig tillbaka. Men fanns der någon på kyrkogården då doktorn satte sig under den gamla eken, så aktade man sig noga att störa honom — det troddes, att doktorn då gjorde sin morgonbön. På förmiddagen såg man honom icke ute, ifall det ej fanns någon sjuk; först på eftermiddagen gjorde han sin andra spatsertur och den lände barnen till stor nytta och nöje. Då satt gubben igen under eken omgifven af gossar och flickor af alla åldrar från de minsta, som sutto i hans knä eller kröpo under trädbänken till dem som till midsommaren skulle "slippa fram" d. v. s. för första gången gå till nattvarden. Om

man låtit barnen berätta hvad de egentligen gjorde der under eken, så hade de troligen ej kunnat gifva ett bestämdt svar; mest var det lek och sagor och sång, och likväl visste mödrarna ej huru de små lärt sig läsa och räkna och huru de kunde de vackraste sånger om "våren" om "dufvan på liljeqvist" om "korpen och räfven" och många andra; och roligt måtte der hafva varit ty bättre än riset verkade orden: "är du obeskedlig så får du ej i afton gå till doktorn." Om vintern, då drifvor och köld hindrade doktorn att länge sitta ute (fastän den af byns gossar skottade vägen alla dagar ledde till eken) och barnen således icke heller kunde vara der, samlade doktorn de unga uti sockenstugan bredvid kyrkan och der sutto de vid långa bord, petande med underliga tecken, prickor och streck som med tiden blefvo runda och vackra bokstäfver. Doktorn gick sjelf från bord till bord, pekade med sin långa käpp och sade med sin sträfva röst: "litet rundare, Anders; litet rakare, Greta; litet finare, Stina; litet mera lutadt, Petter; och då skyndade barnen genast att göra som doktorn sagt, de ville så gerna göra honom till viljes fastän de ej behöfde frukta hvarken riset eller vrån, ty den gamle doktorn var så hjertans god och undervisade så innerligt vänligt och saktmodigt. Om någon började blifva envis eller olydig, så tog doktorn den felande i armen, suckade och sköt honom sakta ut genom dörren: "se så, kära barn, gå nu din väg efter du ej vill vara beskedlig", sade doktorn mildt och då såg han så sorgsen ut som om det varit han sjelf som blifvit utskickad. Vid sådana tillfällen uppstod en djup tystnad i salen och hvarje barnahjerter fattade det fasta beslut att icke göra sig skyldig till ett sådant straff.

Ett godt hjerta måtte den käre doktorn haft, och ett särdeles godt sätt med barnen, ty om han när och hvar som helst såg en liten byting gråta,

kunde han aldrig gå förbi utan att fråga efter orsaken till dess tårar och säga några ord till tröst.

En dag hade han kommit från en sjuk och gick allvarligt begrundande framåt bygatan emot sitt hem; då såg han en liten gosse som bittert gråtande satt utanför en låg koja. Straxt stavnade doktorn, satte sig bredvid den lille och frågade hvarföre han gret.

“Om mamma blir sjuk . . .”, snyftade gossen.

“Är din mamma sjuk så vill jag gå och helsa på henne, kom!”

“Nej, nej, hon är icke sjuk, men om hon *blir*.”

“Blir? Hvarföre tror du det?”

“Ack, för Huldbergskan blef också sjuk när hon var nere för att skölja byke.”

“Men, kära gosse, man behöfver ju icke alltid blifva sjuk när man sköljer byke, eller huru?” frågade doktorn.

“Nej, men *om* . . . och hvem skall då koka vår mat . . . jag kan icke.”

“Men, Trulls lille, du gör ju alldeles som flickan i sagan.”

“Hvilken flicka, hurudan flicka?” frågade gossen hastigt borttorkande tårarne med skjortärmen.

“Har du ej hört om den der flickan som gret för att katten såg på henne?”

“Nej, ack berätta, berätta!”

“Nå men det är en gammal saga, den har jag helt säkert berättat redan för din mamma när hon var liten.”

“Ack men jag minns den inte. Söta doktor, berätta.”

“Godt, men der sitter ännu en tår på kinden, torka först bort den — så der — nå väl, det var en gång en liten flicka, så der liten som du och hon gret så bitterligen just som du nyss. Då frågade hennes mamma hvarföre hon gret . . .”

“Just som doktorn gjorde nyss.”

“Ja. Och då snyftade flickan: dä, dä . . . där-

före a . . . a . . . att . . . katten se . . . se . . . ser på mig. "Nå, men söta barn, vi ha ju ingen katt", sade hennes mamma. "Ja, men nå . . . nå . . . när vi få", snyftade flickan. Trulls brast ut i ett hjertligt skratt: "så tokig hon kunde vara?"

"Ja, min gosse, och henne liknar du. En annan gång gråter du icke för sådant lappri och om din mamma blir sjuk så söka vi fram någon af de der flaskorna i mitt stora skåp och så får Nora koka soppan. Adjö med dig, Trulls."

"Adjö, adjö!"

Och hurudan var doktorn der hemma? "Jo", berättade Nora, "der går han och stular från klockan fem om morgnarna, ger hampfrö och vatten åt siskan, öppnar fönstren och sätter sig framför sina luntor (så kallade Nora doktors böcker) skrifver och läser hela dagen och medan jag städar är han ute. Om aftnarna vattnar han blommorna och klipper och snickerer om dem och klockan nio går han sjelf och stänger porten och ser efter att portklockan är i ordning, ty hvem som helst kan ju sjukna under natten och då bör klocksträngen vara i skick så att doktorn genast vaknar. Klockan 10 sofver han som ett godt barn, ifall det ej finns någon svårt sjuk i byn, ty i sådant fall kan den beskedliga doktorn icke få någon ro; då tittar han ännu nogare i luntorna och står långa stunder framför medikamentsskåpet. En tokig hushållning för han, det är säkert. Mig varnar han alltid och säger: "kära Nora, säger han, du skulle icke laga granna middagar, säger han, ser du, det der kostar bara penningar och skämmer magen, säger han, och man skulle tro att han är en riktig girigbuk. Men låt bara ett halft dussin fattiga uslingar komma, så sparas det ej på frukost och middag och kanske qvällsvard dertill. Och huru ser hans rock ut? Losliten och maläten. Och när jag säger: "höglärde herr doktor, säger jag, kan höglärde herr doktorn inte skaffa sig en ny rock?" säger jag, så

säger han: "kära Nora, säger han, den här är bra nog åt en gammal man, säger han, man bör ej kasta ut penningar på granna kläder, säger han. Men den förste trasvarg som visar sig på gården får kläder från topp till tå och det är icke fyskam, utan hela och goda kläder allihop; så hushållar vår doktor, godt folk." Så berättade Nora och om hon också ibland var litet missnöjd, nåndes hon ändå icke lemna sin gamla husbonde "ty", sade hon, "ingen vet så bra som jag huru vattvällingen skall vara och huru mycket peppar han vill ha på köttet och ingen kan så bra som jag lappa hans skjortor och flytta knapparerna just der *han* vill ha dem. Nej, det är bäst som det är."

Men om doktorn var god och vänlig annors, så var han "en riktig Guds engel" vid sjuksängen, berättade folket. Då kunde han gå så ljudlöst öfver golfvet, då blef hans sträfva röst så len, så mjuk, hans små grå ögon så milda och handen så lätt, så varsam. "Det är ingen nöd att vara sjuk när *vår* doktor är doktor", sade folket och då den gamle vännen redan låg i grafven och den nya doktorn besökte de sjuka suckade folket och sade: "åh hå, det var helt annat med *vår* doktor. Och när den nye doktorn föreskref vattenomslag och bad, så runkade de på hufvudet och sade: aldrig har man hört något så tokigt, visst sade *vår* doktor att vattnet är en god ting, för med det blir allting rent men omslag och bad talade *han* ej om. Det är slut med den gamla goda tiden och med det stora medikamentskåpet."

Det hände en dag att barnen förgäfves väntade på att porten till det hvita huset skulle öppnas. Det var någonting så ovanligt att smedens Ulla ej kunde låta bli att sticka sig in till Nora för att höra efter orsaken och snart gick som en löpeld genom byn det rykte, att doktorn som gjort så många friska, sjelf var sjuk.

“Åh han behöfver bara taga ned en af de der flaskorna i sitt skåp“, sade Trulls full af förtröstan.

“Och hälla i en sked“, sade en gosse.

“Och bita socker uppå“, sade en liten flicka som af erfarenhet visste att det hörde till saken.

“Ja det kan han göra, då blir han nog frisk“, menade de andra barnen och så skyndade de till sina lekar och lexor igen. Bänken under eken torkade de ren från dagg och rosk. Torra qvistar plockade de bort från gräset der omkring, allt skulle vara i ordning, men doktorn kom icke i dag och icke heller i morgon — han kom aldrig mera. Han lät helsa barnen och gifva hvar och en ett litet minne, men sjelf gick han bort. Barnen sågo endast den svarta kistan, presten som läste ur en stor bok, och Nora som gick efter kistan och gret den stora hvita näsduken alldeles våt; de hörde klockaren sjunga en lång psalm som icke liknade deras visor och hörde huru mullen föll på kistan och stodo der med sina mödrar och fäder och hela byns folk på kyrkogården.

Allt var slut. Man gjorde en liten kulle öfver grafven och skiljdes åt. Ponto, som saknat sin herre under denna tid, ville ingenting äta och Nora trugade förgäfves god mjölk, köttiga ben och bröd åt den, men ingenting hjälpte. “Den skall väl dö på sin herres graf som det brukar gå till“, sade Nora förtviflad. Om så skedde vet jag ej. Siskan flög sin kos, den trufdes ej mera i de öde rummen.

Då började barnen småningom förstå hvad de förlorat och frågade gråtande: “hvarföre kunde doktorn ej göra sig sjelf frisk när han gjort så många andra friska, hvarföre kunde han icke taga ned en af de der flaskorna i skåpet?“

“Kära barn“, sade de gamla, “när Gud vill så kommer döden och mot döden hjälpa inga flaskor.“

“Kunde han då inte läsa i sina böcker?“

“Nej. Det finns icke någon bok der det står bot emot döden.“

“Då kunna vi ej göra annat än lägga ett vackert kors på hans graf“, sade barnen.

“Ett kors förstöres snart“, sade de äldre, “men en vacker sten.“

“Ja, ja med guldbokstäfver!“

“Det kunna vi ej, men stenhuggaren Jonas kan hugga in bokstäfver, han lärde sig skrifva för doktorn.“

Och så skedde. Barnen bläddrade i psalmboken för att hitta en passande vers och så tyckte de att ingen passade så bra som:

Ej hjälper guld, ej visdom god
Ej konst, ej gunst, ej heller mod
Alls ingen läkdom jorden här
Mot döden bär
Allt det som lefver dödligt är.

ty doktorn var ju så lärd, han hade ju böcker och flaskor och konstiga instrumenter och det hade ej hjälpt honom.

Nu skulle man hugga in namnet, men — det visste ingen. Presten hade kanske vetat det, efter han hade kyrkoboken, men det var ju också det-samma, hela byn visste ändå hvem “vår doktor“ var och det högg man i stenen. Blommorna frodades väl, många händer vårdade dem. Barnen lekte som förr på kyrkogården och på qvistarne i den gamla susande eken sutto foglarne hvarje qväll och sjöngo sina glada sånger; kanske var den lilla siskan äfven der ibland dem.

Klockaren och kyrktjenaren.

Klockarfar var en mycket beskedlig liten man. Han gjorde ingen för när och motsade aldrig klockarmor som var en hurtig och förståndig qvinna. "Klockarfar är icke herre i sitt hus", brukade folket säga och dermed menade de att han ingenting hade att säga der hemma, men deråt log den lille mannen blott, helt godmodigt. Hvad brydde han sig om hvem som styrde huset blott det blef väl gjordt och det blef det när klockarmor hade tömmarne i sina starka vana händer. Medan klockarmor skötte hushållet, den lilla åkern och trädgården, höll folket till arbete och såg efter att hästen var väl ryktad, satt klockarfar i sin lilla kammare och skref noter eller spelade på psalmodikon; så hade det alltid varit, ända från deras bröllopsdag och det gick mycket väl för sig. Ingen kunde säga annat än att åkern var väl skött, trädgården putsad och hästen ansad. Och en så hvitskurad förstuguqvist fanns icke i hela byn som den framför det lilla röda klockarbostället. Det var ett mycket ansedt hus och klockarmor gick med silkes-schawl i kyrkan. Gummorna ansågo det för en heder att ibland blifva bjudna på förmiddagskaffe till klockarmor och näst prestfrun var hon den man helst bjöd till fader. Klockarfar var icke allenast beskedlig, han var också skicklig. Han kunde låta åder alldeles mästerligt, förbinda brutna och sjuka lemmar och sjunga — ja, sjunga kunde han alldeles förträffligt både med och utan noter. När den lille mannen om söndagen stod uppe på läktaren och med sin magra hand bläddrade i psalmboken, kunde man icke tro att en så klar och klingande röst kunde bo i en så liten och oan-

senlig kropp. Församlingen var också mycket nöjd med honom, men alla människor hafva fiender och det hade äfven klockarfar. Det var en man, han var kyrktjenare, fast han en gång börjat studera sig till klockare. Den mannen tyckte att vår lille klockarfar var mycket oduglig och hade en ytterst svag och dålig röst.

“Godt folk“, brukade kyrktjenaren säga, “det är ingenting värdt med er klockare, han sjunger ju som en syrsa och så ser han också ut, smal och mager. Ni skulle låta mig komma upp på läktaren, så blefve det en annan visa.“

“Det har ingen hindrat dig, kära Butter“, sade folket, “hvarföre blef du icke klockare?“ “Jo“, det var så, . . . så . . . att jag hade så svagt bröst. Nog hade jag kunskaper, men bröstet ser ni, godt folk, bröstet. Det är ohelsosamt för lungsigtiga att sjunga i oeldade kyrkor . . . nog har jag kunskaper.“

Så sade kyrktjenaren, men det var icke alldeles sannt, ty bröstet var nog friskt och lungorna starka, det hördes bäst när han försökte öfverrösta klockaren, men han hade blifvit gripen af latmasken midt under det han studerade och latmasken är en svår sjukdom för alla, isynnerhet för ungdomen som har mycket att lära och icke borde hafva tid att vara sjuka. Butter kunde således ej blifva klockare och så nöjde han sig med att blifva kyrktjenare. På sednare tider hade han mycket tänkt på att klockarbo-stället var så nätt, mycket nättare än den lilla kam-maren som han sjelf hyrt hos en bonde. Klockar-fars inkomster voro så goda och dertill var det ändå en bra hedrande syssla att vara kantor i en försam-ling. Butter blef allt mera missnöjd med sin lott.

“Det vore icke dumt om jag kunde blifva klockare“, tänkte han. “Det kan icke vara någon konst att tappa blod ur folk, och binda ihop bondben eller smeta plåster på bondfingrar. Hvad rösten åter be-träffar, sjunger jag åtminstone tjuugu gånger bättre än

han, att icke tala om min figur, stor ljuslätt, bredaxlad emot klockarfar, smal gråmuskig, liten.“ Och så gick Butter ut för att värfva anhängare. Han hade ett par goda vänner och de hjälpte till att sprida ut huru skicklig Butter var och huru god röst han hade. På bondbröllop och andra kalas var Butter alltid framme och sjöng af full hals. Han öfverröstadade klockarfar, det var sannt och då uppstodo två partier i byn. Klockarmor hade också fått höra talas om de der partierna, men hon bara log.

“Leander är klockare här i församlingen och ingen annan“, sade hon, “och det hör icke till förtjensten att *skrika*.“

Men när man alltmera började berömma kyrktjenaren, blef klockarmor ond: så länge Leander lefver finns det icke någon bättre klockare på hela jordens rund, icke ens i Amerika och Butter kan vara bra att stå i kyrkdörren, men på läktaren duger han ej. Vid dessa ord drog klockarmor silkesshawlen bättre om sig och höjde på hufvudet, hon hade mycken aktning för klockarfar och tålde ej att man nedsatte hans förtjenster. Det var också märkvärdigt att de som voro på Butters sida alltid blefvo af annan mening så länge de voro i närheten af klockarmor, isynnerhet om hon bjöd dem i sin bänk i kyrkan. Så stodo sakerna, då klockarfar en söndag, just under andra psalmen, blef mycket illamående och måste gå hem. Kyrktjenaren, som var känd för sin starka röst, fick då intaga hans plats. Och hvad han såg stolt ut. “Han är född till klockare“, sade en del, men gummorna hviskade: det synes nog att Butter tänker mera på sin röst än på psalmen, och så sågo de ned i boken för att ej blifva störda af viceklockarens stolta egenkära ansigte. Ja, klockarfar var illa sjuk och mor var mycket orolig. Hon kokade fläderthé och skötte honom på bästa vis, men det ville ej hjälpa. Sven hette klockarens son. Han var en stilla och beskedlig gosse och älskade musik

såsom fadren. Redan som mycket liten brukade han sitta på nedersta trappsteget till läktaren och höra på sången i kyrkan.

Nu satt han bedröfvad vid fadrens säng och sade: Du måste bra snart bli frisk igen, pappa. Jag längtar att få höra din röst igen.“

Fadren nickade bara, han var så matt. Men Butter var mycket nöjd och några af dem som höllo med honom. Han inbillade sig att sången nu gick mycket bättre än förr, men det kom sig deraf att Butter hörde med sina egna öron. Om han blott en gång kunnat höra med andras, så hade han nog märkt att rösten lät som en sprucken trumpet och att det icke fanns någon andakt i sången. Hvarje söndag gick han stolt upp på läktaren och blickade ned på församlingen med en mycket förnöjd mine och när hans blick föll på klockarmor, sjöng han dubbelt starkare och när klockarmor såg ängslig ut för att hon var orolig öfver sin gubbes sjukdom, trodde Butter att hon sörjde öfver att hennes man ej hade en så präktig stämman som Butter.

Sven hade varit ute i byn och hört kyrktjenaren säga: "klockarfar, den stackaren stiger nog ej mera upp och då blir det jag som är kantor och det är också det bästa.“

Gossen gick hem och in till sin fader. "Pappa“, sade han, "du får icke dö, du, för då blir Butter klockare.“

"Låt honom bli det, min gosse“, sade klockarfar godmodigt.

"Men du sjunger mycket bättre du, pappa.“

"Det förstår du dig icke på. Butter har nog en bättre röst än jag“, sade klockarfar anspråkslöst.

"Hela byn tycker om dig, pappa.“

"Det fagnar mig, min gosse“, sade klockarfar stilla.

"De kunna icke vara dig förutan.“

"Åh jo, kära gosse, du skall få se huru det går.“

“Men jag blir så öfvergifven”, sade Sven snyftande.

“Du har ju mor.”

“Ja, mor är mor, men far är ändå far.”

Det blef igen en gång söndag och klockorna ringde. Det berättades att klockarfar, som redan varit betydligt på bättringen, helt plötsligt dött och att Butter skulle få tjensten. Den fordne kyrktjenaren såg så fin ut i hög, hvit krage och blank ring på fingret, han riktigt pôste, gick flera gånger genom kyrkan för att visa sig. Gummorna gratulerade honom och gubbarne skakade hans händer, men i innersta hjertat voro de ej rätt nöjda. Den lille klockarfar var ändå bra mycket mildare och anspråkslösare, men det sade de icke åt den nye kantorn.

Nu skulle gudtjensten begynnas. Butter reste sig för att gå upp på läktaren. Då — hvilket öde! i sakristidörren stod den gamle klockaren med sin nötta psalmbok och sin enkla dräkt. Blek var han efter sjukdomen, men mild och god som vanligt och han gick så lugnt upp på läktaren och helsade i förbifarten på gamla bekanta. Det uppstod ett sorl i hela församlingen ett gladt sorl och med glädje väntade man att få höra den välbekanta, milda stämman. Alla som varit för Butter gingo öfver på den käre klockarfars sida och det var som om en sten fallit ifrån deras hjertan. De behöfde blott kasta en blick på den beskedlige lille mannens bleka ansigte för att se det alla onda rykten som Butter utspridt voro osanna. Och nu gladdes de så hjertligt åt att klockarfar tillfrisknat. Lyckligast var dock Sven. Han satt på nedersta trappsteget och blickade upp till sin fader och blandade sin klara röst med församlingens. Så skönt hade sången ej klingat på länge. Men Butter fick ställa sig vid dörren igen. Litet rädd var han att klockarfar skulle hämnas på honom för det han “kommit honom ondt rykte uppå”. Huru förvånad blef han ej när klockarfar vid gudstjenstens slut vänligt fattade hans hand och sade: Tack, gode

vän, för det besvär du haft under min långa sjukdom, kan jag göra dig en återtjänst, så säg till.“
Butter bugade sig bara, men i sitt hjerta tänkte han: “en underlig man, den lille!”

Det ville aldrig taga slut med handtryckningar och lyckönskningar der på kyrkbacken när folket helsade på klockarfar. Och Butter märkte att dessa voro uppriktigare och varmare än dem han sjelf fick före gudstjensten. Då kom han att besinna att det kanske icke var nog för en klockare att hafva en stark röst.

Ett hemskt dåd.

Skolmästaren var en lärd karl. Han visste många saker som bönderna icke kunde tänka sig ens, och hade läst flera böcker än bönderna kunde föreställa sig.

Han promenerade en söndagsmorgon på landsvägen. Han tänkte på en märkvärdig sak, som han nyligen läst om: huru märkvärdiga vägar blodet går, huru ådrorna löpa genom menniskans kropp och att ingen kan lefva utan blod. Sedan han tänkt den saken till slut, började han tänka på någonting annat. En gammal tidning hade blifvit begagnad till omslag för boken och der läste skolmästaren om ett hemskt dåd, en man hade blifvit mördad på landsvägen då han en natt, helt fredligt, satt i sin kärra och for hem. Håren reste sig på skolmästarens hufvud, då han tänkte på den rysliga historien. Plötsligt stannade den lärde mannen, böjde sig fram och stirrade ned framför sig. Han for några gånger med den smala handen öfver sin bleka panna och utbrast slutligen: "Hvad är detta? . . . Blod! . . . blod! . . . Här har någon blifvit mördad!!! . . . här . . . o! fasa . . . midt på allmänna landsvägen!" Der var verkligen gräset färgadt af blod och spår som ledde från vägen till ett djupt dike, uppfyllt med vatten. Skolmästaren, den lärde mannen, tog till fötter. Han sprang som om elden varit lös eller som om mördaren förföljt honom. Han sprang så fort hans gamla ben förmådde och ropade:

"Mördare, mördare!"

Några barn mötte honom, de hörde hans rop, vände om och började skrika af full hals och följde honom. Några gamla gummor voro på väg till kyr-

kan och gingo fredligt med psalmböckerna invecklade i näsduken. Då de mötte skolmästaren, trodde de att någonting förfärligt hänt och sprungo med.

Närmaste koja tillhörde en gammal enka. Skolmästaren störtade in och ropade: "mördare . . . mördare! Här sitter du och vet inte af att dina medmenniskor mördas och förpassas till evigheten förrän tider är.

Enkan fällde psalmbok och glasögon till golfvat, slog ihop händerna och skrek: "Barmhertige himmel! Är det någon som mördat skolmästaren?"

Skolmästaren svarade icke, han hade helt andtruten kastat sig ned på en bänk och satt nu pustande och flämtande med hufvudet lutadt i sina händer. Gummorna och barnen stodo gråtande omkring honom, utan att egentligen veta hvarföre de sprungit och hvarföre de greto. Enkan skyndade emellertid att lägga haken på dörren och började gråta, också hon.

Ett par karlar kommo gående på landsvägen och veko in på gångstigen som ledde till kojans. En af gummorna märkte det och ropade:

"Der äro de!"

Nu blef det en förskräckelse i den lilla kojans. Barnen trängde sig gråtande tillsammans och gummorna läste böner. Då uppsteg skolmästaren, han hade nu lugnat sig och insåg att man här måste gå tillväga med ett kallblodigt mod och ett skarpt förstånd. Båda delarne visste han sig ega och talade derföre till gummorna och barnen:

"Hvad är det som J jemren eder öfver? Mördarene komma icke så och ställa sig sjelfva inför rätta. Dessa måste vara tvenne fredliga karlar. Öppna dörren, hustru Maria." Enkan lydde darrande. Karlarne stego in och begärde en skopa vatten. Det fingo de och ämnade sedan gå sin väg, men skolmästaren hindrade dem sägande:

"Här har blifvit begånget ett hemskt dåd. En man har blifvit mördad på allmänna landsvägen."

Karlarna stirrade bleka och förskrämda på skolmästaren och grepo fastare om sina knölpåkar.

“Det måste blifva en undersökning“, fortfor skolmästaren högtidligt.

Emellertid hade några af barnen smugit sig ut och snart spred sig det hemska ryktet rundtomkring hela byn.

Småningom blef icke allenast enkans koja fylld ända till trängsel af nyfikna utan äfven marken på hvilken den stod. Man vandrade till det ställe af vägen der mordet skett. Skolmästaren gick i spetsen för skaran och pekade med käppen på det blodbestänkta gräset och fotsteget som ledde från landsvägen till dikeskanten. Ja, han böjde sig till och med ned och upptog på doppskon litet blod. Han undersökte det noga, medan bönderna stodo bleka och uppörda omkring honom.

“Det är människoblod“, sade han med viktig mine, “och det tillhör en gammal man“, tillade han med en suck som fick gensvar i hvarje bröst. “Det har skett för tre dagar sedan“, fortfor han.

“Det var så det jag hörde“, utbrast enkan med fasa. “Jag låg i min säng och sof, natten mot Thorsdag och då vaknade jag af ett ångestrop och en knall, som då man faller en tung sten på berget.“

“Han har dött af ett skott“, sade en fågelskytt.

“Åh nej, af ett knifstygn“, försäkrade en slagtare, “man ser det ju på bloden.“

“Min goda man“, sade skolmästaren och höjde handen med ett öfverlägset leende “här förstår du ingenting. Jag har läst om blodet och vet huru det flyter. Jag ser att mannen helt enkelt blifvit mördad. Mina vänner“, fortfor han och kastade en blick på de omkringstående. “ären J alla här? Sakna vi ej någon af byfolket? Är här ingen gammal man försvunnen?“

“Vi äro alla här“, svarades nästan hviskande.

“Fiskaren Jonas är ej här!” utropade plötsligt en röst ur hopen.

“Ja, ja han är borta“, ljud som ett eko ur hvarje mun.

Skolmästaren undersökte ännu en gång bloden.

“En gammal man, så der vid pass 60 år à 70 år, det veta vi redan. Han är ju, eller var mycket blodfull?“

“Ja“, blef svaret.

“Besvärad af tjock och tung blod?“

“Ja“.

“Och han brukade låta koppa sig en gång hvarje ny“, intygade en gumma.

“Rätt. Denna blod är af en tjock och tung natur.“

“Det är då han!“ klagade folket. “Arme Jonas! En sådan hemsk dåd! Och den stackars gossen, hans dotterson, den lille Petter som nu blir värnlös.“

“Hvad är här på färde?“ hördes i detsamma någon fråga. Alla vände sig om och uppgåfvo ett rop af förfäran. Fiskaren Jonas stod lifslevande vid skogsbrynet, — man kunde ej tro annat än att det var hans vålnad.

“Hvad gören J här, godt folk“, frågade fiskaren stödjande sin breda hand på den lille Petters mörklockiga hufvud. Ändteligen kom man sig före att svara:

“Vi trodde du var mördad.“

“Jag!“

“Och vi voro så ängsliga för Petter!“

“För Petter?“

“Ja, för du har också så tjock blod.“

“Nå?“

“Och du låter koppa dig hvarje ny“, skrek en gumma.

“Än se'n?“

“Och här är en mördad.“

Fiskaren som hittills stått slagen af förvåning, steg nu fram och stirrade på det blodbestänkta gräset.

Skolmästaren, i början litet häpen öfver att hans undersökning af blodet ej utfallit alldeles rätt, fattade sig nu och sade: "Om det icke är du så gläder det mig hjertligt, men då är det någon annan som liknar dig, har tjock blod och är 60 à 70 år gammal. Lycka till lifvet!" Skolmästaren skakade den gamles hand och nu trängde sig allt folket omkring honom, alla lika ifriga att fatta den väderbitna, grofva handen. Fiskaren stod halft förlägen i folkhopen, förvirrad öfver att så plötsligt hafva blifvit föremål för allas vänlighet. "I hvardagslag har man just icke varit så angelägen att skaka hand med mig", tänkte gubben för sig sjelf, ty han var fattig och icke mycket ansedd i byn.

"Emellertid är här ingen tid att förlora", sade skolmästaren, dervid afbrytande vänskapsbetygelserna, "en af er måste rida till länsmannen."

En yngling skyndade till byn, kastade sig på en rask häst och ilade bort. Folkhopen skingrade sig och skolmästaren gick hem för att äta middag. Han var lycklig öfver att vara så lärd och ansedd, han hade hört flera uttryck af beröm och sett många undrande och beundrande ansigten omkring sig. Han sammansatte just i sitt hufvud en lång uppsats i granna ordalag, den han ämnade skicka in till Suometar och deri han ville berätta om mordet och huru det blef upptäckt af "ortens skolmästare, en lärd och aktad man vid namn Niklas Magerman". Uppsatsen skulle till öfverskrift hafva:

"Ett hemskt dåd."

Efter en knapp timme spred sig ryktet att länsmannen anländt, hvarföre byns befolkning åter samlades mangrannt omkring det hemska stället på landsvägen. Skolmästaren var den första på platsen och underhöll just länsmannen med ett långt tal om människoblodets beskaffenhet, då en liten pojke som krupit ned till dikeskanten ropade:

"En ring, en ring!"

Allas ögon riktades genast på gossen och skolmästaren ryckte hastigt fyndet till sig. "Detta skall blifva oss ett mäktigt vittne och en stor hjälp till uppspårande af mördaren. Åh ingenting är så fördoldt, att det ej en gång skall komma i dagen", sade han vänd till folket. "Låt se, en dyrbar sten är infattad i ringen", sade länsmannen.

"Desto förklarligare är mordet. Det var således penningarne som lockade mördaren", sade skolmästaren.

"Fina händer måste karlen hafva haft", tänkte Fiskar-Jonas för sig sjelf, betraktande ringen som var så liten att den icke ens gick på något af skolmästarens smala, magra fingrar.

"Här står E. d. B. på inre sidan", anmärkte länsmannen.

"Till exempel Erik Daniel Börman", sade skolmästaren.

"Åh, men det lilla d. betyder här "de" på svenska "af" det är ett litet ord som antyder "adelskap."

"Ah en adelsman således, stackars karl! Måhända en fremling. Stackars gamle man!" utropade skolmästaren.

"Men hvarföre tränger ni er fram?" frågade han folket.

"Det är en som vill till diket?" svarades.

"Gifven rum", ropade en qvinlig stämman, "gifven rum!"

Skolmästaren gjorde väg och nu syntes en ung flicka i hvilken den lärde igenkände kammarjungfrun på herrgården.

"Jag söker en ring", sade hon, "lilla fröken spatserade här tidigt i morgse och fällde sin ring.

Skolmästaren tog ett steg tillbaka.

"Huru ser den ut?" frågade länsmannen.

"Åh, den måtte jag väl känna", svarade jungfrun något häftigt. "En guldring med en diamant och på ringens inre sida står: E. d. B. Eugenie de B * * * lilla frökens namn."

“Här är den”, sade länsmannen, “och nu . . .

“Hvarföre står folket här?” frågade jungfrun.

“En gammal man har blifvit mördad”, upplyste en bonde.

“Der är gräset ännu blodigt”, sade en annan.

“Kors, så ni pratar!” utbrast jungfrun, “lilla fröken blödde näsblod i morgse och tvättade sina händer i vattnet der. Här är ju ännu märke efter hennes höga och smala klackar i sanden och sjelf stod jag bredvid lefvande och klok som jag är.”

Länsmannen log: “Jag tänkte något ditåt”, sade han.

Folket stirrade på hvarandra. Några skrattade, andra skakade på hufvudet. Men skolmästaren, den lärde mannen, smög sig obemärkt sin väg. Att han kunnat misstaga sig på Fiskar-Jonas och någon annan gammal man, hade varit förlåtligt, men att taga den ädla purpurströmmen som flutit genom högborna ådror och runnit genom en sjuårig liten frökennäsa, för tjockt gubblod, det var för starkt! Hvad skulle folket tro om hans lärdom!

Och uppsatsen i Suometar?

Det var skada!!!

Gamla Kajsa.

Jag vet icke om du kände gamla Kajsa; hon var en perla bland gummor, outtröttlig i kärlek, i arbete — trogen och trägen. När man först såg hennes skarpa, svarta ögon, som forskande betraktade en, eller den höga pannan som redan länge haft några bistra rynkor, eller de täta, buskiga ögonbrynen så kunde man bli litet rädd för henne, men man behöfde bara kasta en blick på munnen med de vissnade läpparne som kunde le så godt, för att glömma all räddsla. Och hade man varit en vecka tillsammans med gumman så måste man hålla af henne. På det du också måtte lära värdera gamla Kajsa, vill jag berätta dig någonting ur hennes lefnad. Hon var en fattig flicka som ända från barndomen sjelf förtjenat sitt bröd.

Sist kom hon i tjänst hos en handverkare i en småstad, för att sköta hans små gossar som voro moderlösa. Det var en lycka för barnen att en så vänlig hand tog vård om dem, ty deras fader brydde sig alls icke om dem, han var en olycklig menniska med många stora fel, som vi icke vilja tala om nu, efter det var om gamla Kajsa som jag skulle berätta.

De små gossarnes hjälplöshet gick den nya sköterskan djupt till hjertat. "Ack du min himmel! sådana stackars små kräk!" utbrast Kajsa när hon kom in och såg barnen, der de stodo hand i hand vid fönstret med rödgråtna ögon, bleka och tysta. "Och du store författare! så obarmhertiga de människorna kunna vara! barnen hafva ju icke ens sorgkläder efter sin mamma." Vid ordet "mamma" började lilla Edi åter snyfta.

"Gråt icke, min gosse", tröstade Kajsa vänligt,

“du skall få en svart kolt och en nätt mössa med sorgflor; och bror får detsamma. Pappa får lof att ge penningar och så springer jag strax till handelsmannen efter tyget.”

Lilla Edi som trodde att den svarta kolten var någonting mycket roligt, lät trösta sig och borttorkade snart tårarne, men Alfred, som var två år äldre än brodern, sade: “Pappa behöfver alla sina penningar sjelf. Han ger dem inte åt dig.”

“Åh lita på det”, sade Kajsa lugnt, “jag skall nog säga honom att vi behöfva dem. Vaj mina gossar skulle vara utan sorgkläder? Neej, det går icke an.”

Gossarne blickade fulla af förvåning på den raska sköterskan. Kajsa slätade sitt svarta hår, drog och ryckte på halsduken, jernade sitt förkläde och öppnade modigt dörren till husbondens rum.

“God dag!” helsade hon. “Jag är den nya sköterskan. Gossarne måste hafva sorgkläder efter sin mamma. Jag skall springa till handelsman efter tyget, bara herrn är så god och ger penningar.”

“Det är onödigt”, svarade husbonden kort.

“Det är nödigt”, sade Kajsa lugnt, “efter de icke äro tiggare. Tyget kostar 50 kopek alnen hos handelsman, men han låter nog pruta med sig så jag kan få det för 49 kopek.”

“Jag har icke några penningar”, sade husbonden otåligt.

“Så, så. Nå, då kan herrn skriva det på min lön”, sade Kajsa.

“Jag har råd att försörja mina barn sjelf”, sade husbonden häftigt, “se här tre rubel och gå nu din väg.”

“Tackar ödmjukast husbond”, sade Kajsa och neg.

När sorgkläderna voro färdiga, förde Kajsa alla dagar de små gossarne ut att promenera. “Barn som ej hafva rosor på kinderna äro som brutna liljor”, sade hon, “och de behöfva sol och luft likaväl som blommorna.”

Der kunde man få se den beskedliga flickan gå

alla morgnar och aftnar med de små gossarne som förtröstansfullt smögo sina små händer i hennes stora. Kajsa sörjde också för att barnens sömn blef ostörd, att de fingo ordentliga måltider o. s. v. Hon lekte med dem om dagen och sjöng dem till sömns om aftnarne. När de växte upp lärde hon dem läsa. Gossarne höllo också mycket af henne.

När Alfred var åtta år gammal sade Kajsa:

“Nu måste du börja gå i skolan.”

“Men, kära Kajsa, hvarifrån få vi penningar?”
invände Alfred.

“Pappa får ge”, sade Kajsa, “lita på det.”

När husbonden sedan i skymningen rökte sin aftonpipa, kom Kajsa och ställde sig tyst vid dörren.

“Hvad är det nu igen?” frågade husbonden.

“Jo, vi behöfva litet penningar”, sade Kajsa och lindade förklädsbandet om pekfingeret. “Alfred skall väl börja gå i skolan efter han är åtta år gammal.”

“Jag har inga penningar”, sade husbonden.

“Jaså; ja så får han väl bli lärgosse, det är ingen skam, men skada på hans små fingrar. Och han har en sådan lust för boken.”

“Lärpojke får han ej bli”, ropade husbonden, “se här.”

“Tackar ödmjukast, husbond”, sade Kajsa och gick genast ut för att köpa en skolväska och en katekes. Följande morgon följde hon Alfred till skolan. Hon blef mycket förundrad när magistern sade att gossen behöfde annat än katekes.

“Köp då åt honom det som är nödigt”, sade Kajsa och lade resten af penningarna i magisterns hand, “men bry sig icke om att köpa granna permar, för vi ha’ ej mycket att slösa på”, tillade hon.

Magistern log och lofvade vara sparsam.

Det gick bra för Alfred. När han kom hem, berättade han alltid för Kajsa hvad han läst, hvad magistern sagt och huru han kunnat sin lexa. Kajsa var mycket belåten och fällde glädjetårar när han

första gången såg Alfred rita fem stora bokstäfver och hörde att det skulle betyda "Kajsa."

"Edi skall också lära sig jugrafi och skrifning", sade Kajsa när gossen växte upp. Och så gick hon åter helt modigt till husbonden.

Och Edi kom till skolan.

Den ena dagen gick som den andra och ett, tu, tre hade tolf år flytt sin kos. Fadren var död och Kajsa bodde för sig sjelf i en egen liten stuga upp på en skuggrik kulle. Om somrarna kommo bröderna till Kajsa, de hade ju intet annat hem. De jagade i den lummiga skogen, de fiskade i den lilla insjön, de åto filmjolk och ägg hos Kajsa och triftes rätt bra i den enkla stugan. Kajsa var öfverlycklig. När Alfred visade henne den blanka studentlyran på mössan, utbrast Kajsa: "Gud välsigne grannlåten, nu har han väl bröd till dödedagar."

"Ack nej", sade Alfred vemodigt leende, "lyran består mig icke bröd ännu. Jag måste ännu läsa mycket."

"Se så, skulle det ej vara nog nu redan?" frågade Kajsa misstroget.

"Nej, det är det icke."

"Men hvarifrån tager han penningar till den läsningen? Fars penningar var bara en liten påse, de äro slut nu så när som på en liten skatt som Edi behöfver."

"Var icke rädd Kajsa", tröstade Alfred, "nu skall jag taga kondition."

"Hvad vill det säga? Skall han bli konditor?"

"Nej, jag skall lära pojkar, ser Kajsa."

"Jaså, skolmästare."

"Ja något ditåt."

"Godt, godt, men det blir allt ett mödosamt arbete ändå. Ack, ack att jag skall vara en sådan fattig stackare och inte kunna hjälpa mina guldgossar", suckade Kajsa.

"Var icke bekymrad, goda Kajsa", bådo bröderna,

“du har gjort så mycket för oss, nu få vi hjälpa oss sjelfva.”

Men Kajsa var icke nöjd; hon tänkte natt och dag på huru hon skulle kunna hjälpa sina “guldgossar”. Sommaren tog slut. Bröderna reste till staden igen och Kajsa blef ensam i sin stuga. Hösten kom. En natt låg Kajsa och funderade hit och dit, och mest på sina gossar. Då var det som om någon hviskat henne ett godt råd i örat. När solen gick upp, lemnade Kajsa sin stuga och styrde kosan till nämndemannen som var en hjälpsam och god man och dertill förmögen.

Af honom lånade Kajsa en häst och en half tunna råg.

“Skall Kajsa bli landtbrukare?” frågade nämndemannen skämtande.

“Får lof att försöka”, svarade Kajsa.

Egendomsegaren, på hvilkens mark Kajsas stuga stod, hade skänkt en åkerlapp åt gumman en gång när hon i flera månader vårdat honom under en svår sjukdom. Nu lånade Kajsa plog och harf af en bonde som hon gjort några små tjänster åt och så började hon plöja sin åker.

Mången förbigående fällde ett skämtsamt ord öfver den raska gumman som så modigt gick bakom plojen. Mången tyckte att hon gerna kunnat låta gräset vexas för sin ko och mycket annat sade man. Men Kajsa visste hvad hon tänkte på. Hon hade många, många tunga arbetsdagar och bekymmersamma stunder. Men hon gick modigt sin väg och bad Gud om växten. Brodden steg upp, solen sken, regnet vattnade. Snön föll, vintern kom, naturen hvilade. Våren kom, solen sken, regnet vattnade. Brodden växte, Kajsa bad och hoppades. Rågen gick i ax, axen mognade, skördetiden var inne. Kajsa tackade Gud och lånade en skära af grannen. Det kom några tiggare som begärde bröd af Kajsa “Kommen med mig på åkern en stund”, sade Kajsa, “så skolen

J få frukost.“ De kommo. Andra dagen kommo åter tiggare.“ Kommen med mig i rian en stund så skolen J få middag“, sade Kajsa och de kommo. Så fick Kajsa sin säd skuren och tröskad. Nu betalade hon sin skuld åt nämndemannen. Men hon hade skördat mycket mera än en half tunna råg. Hon hade skördat sex tunnor. Det som blef öfver sålde hon. Penningarna skickade hon till sina “guldgossar“.

Så fortfor gumman i flera år tills Edi blef student och Alfred tjänsteman. Då kom hennes hvila.

“Nu får Kajsa inte mera arbeta“, sade Alfred, “nu är det jag som sörjer för dig. Se hit, Kajsa! Ser du huru stor lön jag får — det här är bara ett kvartal.

“Hvad vill det säga?“

“En fjerdedel af lönen.“

“Du store författare! Nu kan han ju lefva som den rike mannen i purpur och kosteligt linne“, utbrast Kajsa häpen. “Men kom ihåg“, tillade hon varnande, “kom ihåg att ej glömma gifvaren.“

“Jag skall aldrig glömma dina goda råd, Kajsa“, sade Alfred rörd och tryckte hennes hand. Förr än Alfred ställde i ordning sitt eget hem, sörjde han för Kajsas lilla stuga och hennes behof. Gumman tyckte att det var alldeles för mycket, men Alfred sade: “Vi kunna aldrig löna din möda, Kajsa, låt mig nu afbetala åtminstone en liten del af skulden.“

Kajsa kunde icke riktigt vänja sig vid att icke få arbeta för sina gossar. Till julen fick Edi ett litet pakett. Det innehöll en silfvermark och ett par grå ullvantar.

“Jag hade inte mer att ge“, sade Kajsa urskuldande, “den der marken har jag stickat ihop åt honom och ullvantarne tänker jag herr Edi behöfver, när han går i kyrkan, der i staden.“

Edi vände sig hastigt om. “Skall du kalla mig “herre“, du, Kajsa, som varit en mor för mig alltsedan jag låg i vaggan, du som arbetat för mig ända

tills nu. Låt mig icke höra om det, goda Kajsa. Tack för din julgäfva! Den är mig kär för att den kommer från dig.“

Kajsa hade väl använt sin lefnadsdag hon fick nu en skön ålderdom — efter mödan kom hvilan.

Nu tror du visst att jag berättat dig en saga, men du vet icke det jag vet. Träffar du Alfred och Edi en gång så skola de säga dig om det är sannt det jag nu berättat. Och träffar du en sådan god och förträfflig gumma som gamla Kajsa, så tryck varmt hennes hand. Hon var en perla bland gummor.

Grafvarnes vän.

Hon var en liten blek flicka, halt och puckelryggig och oförmögen till arbete. Hon bodde med sin farfar i en liten förfallen stuga nära invid kyrkan. Hennes käraste lekplats hade alltid varit den stilla kyrkogården, der trufdes hon så väl och på dess kors och grafvårdar hade barnet lärt bokstäfverna af gamle farfar som också brukade sitta derute. Ensam som hon var hade den lilla Helena roat sig sjelf så godt hon kunde; hon lekte med tallkottar och rönnbär, byggde med stenar och hade andra barnsliga lekar för sig, men mest älskade hon blommorna. Hon kallade dem sina små systrar, helsade hvarje dag "god morgon" och gick aldrig bort utan att säga adjö till dem. Kyrkogården betraktade hon som sin trädgård. Så mycket hennes svaga krafter tilläto, putsade hon gräsmattan från torra löf och qvistar och bortrensade ogräset från de små blombänkar som här och der voro anbragta på grafvarne. De sörjande kunde i början icke förstå huru det kom sig att grafvarne voro så nätta och välskötta, de kunde icke ana att den lilla krymplingen, som tyst smög omkring på kyrkogården, var den som obedd åtagit sig detta arbete. Äfven brukade Helena binda kransar och buketter af vilda blommor och dermed pryda korsen och stenarne. Under årens lopp, medan flickan växte upp och fick mera förstånd och krafter, förvandlades kyrkogården till en verklig trädgård, under hennes skickliga älskande hand. Hon gräfdde med sin lilla spade, sörjde för frö och skott, planterade än i krukor, än i kall jord och vandrade många trötta fjät emellan kyrkogården och brunnen för att bära vatten till sina kära blommor. Den rike godsherrn och den fattige tor-

paren, enkans lille son och herrgårdens små barn, gammal och ung som sänktes ned i jorden fick sin graf så vackert smyckad af krymplingens hand. Tvenne grafvar voro henne dock kärast, de fingo de skönaste kransarne och der älskade Helena att sitta. Dessa voro hennes moders och en liten systers graf. Der kunde hon sitta timal och halfhögt samtala med de döda under det hon band sina kransar. En dag satt hon åter der med hela famnen full af blommor, då kom någon smygande bakom henne, ryckte häftigt i hennes förkläde så att blommorna kastades långt omkring. Förskräckt vände Helena sig om. "Ack Henrik!" utbrast hon, "hvarföre gör du mig en sådan skada, se, se huru du trampar på mina kransar!"

En groflemmad gosse med ett mörkt elakt ansigte stod hvisslande framför henne.

"Du behöfver icke öda tiden med att leka", sade han, "jag är icke äldre än du och jag får likväl arbeta alla dagar från solens uppgång till dess nedgång."

"Farfar säger att jag är oförmögen till arbete", svarade Helena saktmodigt under det hon plockade upp de af blommorna som voro oskadade. "Pastorn säger detsamma och du vet nog att jag alltjemt måste ligga i min säng för bara plågor och trötthet."

Gossen skrattade föraktligt. "Jag är nog trött också, men det är icke godt att lägga sig när man har en sträng husbonde. Se så, gif mig de der blommorna. Jag kan just behöfva dem till en krans på min mössa."

"Ack! tag dem icke, gode Henrik!" bad Helena bevekande, "jag har inga andra och min mammas graf måste få en ny krans för söndagen."

Henrik ryckte blommorna ur den lillas svaga hand och sprang bort. Bittra tårar runno utför det ensamma barnets kinder. Hon lade smekande sin hand på modrens grafkulle och hviskade: du vet att jag ej kan ge dig blommor! Ack, stygge Henrik, hvilken sorg du gjorde mig!"

En vecka hade åter förflutit, det var lördag. Helena gick omkring bland sina grafvar, vattnade och rensade. Då kom hon till den del af kyrkogården der de fattiga begravas. Dödgräfvaren hade just slutat sitt arbete och stod med spaden på axeln. "God dag, lilla kamrat!" ropade han till Helena, "hvad har du uträttat i dag. Jag gräfver och du planterar. Jo, jo."

"Hvem skall begravas der?" frågade Helena.

"Den vildaste pojken i byn", svarade dödgräfvaren.

"Henrik!" utropade Helena sammanknäppande sina händer.

"Ja. Han fick en häftig feber och dog inom några dagar. Det lär just ingen sörja honom", mumlade dödgräfvaren och gick sin väg.

Helena stod ännu kvar. Henrik var död! Den vildsinnte obändige Henrik! Han som ännu nyligen förorsakat Helena en sådan sorg, han som alltjemt gjorde illa och mest åt den stackars krymplingen. En gång hade han gäckande ropat: "Helena, du lägger väl blommor på min graf också när jag dör."

"Men nej, det vill jag ej göra", utropade Helena för sig sjelf der hon stod vid den öppna grafven, "han förtjenar inga blommor, hans graf skall ensam stå kal och öfvergifven. Dödgräfvaren har rätt, ingen sörjer honom." Helena gick hem öfver kyrkogården. Blommorna stodo doftande och praktfulla omkring henne ty det var midt i sommaren och vinden susade mildt i trädens kronor, men det var ingen frid i Helenas hjerta — vreden och hämnden hade fått insteg der.

I stugan satt den gamle farfadren och gjorde tva-gor. Helena satte sig bredvid honom och hjälpte till så godt hon kunde.

"Huru ser det ut i din trädgård, barn?" frågade den gamle.

"Blommorna frodas", svarade Helena.

”Du är så tyst i dag, hvad har händt?”

”Henrik är död, farfar.”

”Så, så. Ung och gammal tager döden — men det är ingen som sörjer Henrik.”

”Nej, han var så elak“, sade Helena, ”han gjorde intet annat än ondt.“

Söndagsafton gick Helena åter till kyrkogården. Ett groft svart kors stod på Henriks graf. Det kändes som ett stygn i Helenas hjerta.

”Skall du icke gifva honom några blommor?”
hviskade en röst inom henne.

”Nej, han tog mina sista, mina bästa blommor ifrån mig, det var hans sista gerning och alltid var han elak emot mig.“ Helena vände sig bort från det svarta korset och gick till de andra grafvarna. Blommorna sågo så allvarsamma ut, vinden susade så sorgligt, hon hade intet nöje af sitt annars så kära arbete och med beklämdt hjerta gick hon hem.

”Du ser så allvarsam ut, hvad har händt?” frågade farfar.

Åter kändes ett stygn i Helenas hjerta och en manande röst hviskade: ”gif honom en blomma, förlåt honom!” Men den andra rösten hviskade: ”han hörde icke din bön och såg icke dina tårar när du begärde tillbaka dina blommor.“

I den tysta natten låg Helena på sin hårda bädd; hon kunde icke sofva, hennes hjerta var tungt och bekymradt, hon kunde icke läsa sin aftonbön i frid och ro som förr.

Följande dag gick Helena åter till kyrkogården. Oemotståndligt drogs hon till Henriks graf. Öfverallt doftade blommorna i färgrik prakt, hans graf allena stod öde, den svarta mulden såg hemsk ut och det svarta korset var så dystert, ingen prydnad, ej ett spår af en vänlig vårdande hand . . . ack jo! . . . några friska, gröna grässtrån hade uppspirat sedan i går. . . . ”Gud är barmhertigare än memmiskorna!“ utbrast Helena.

”Om J icke förlåten människorna deras brott, så skall eder himmelske Fader icke heller förlåta eder“, hviskade rösten i Helenas hjerta. Hon knäböjde på grafven och bad länge och innerligt om förlåtelse för sin vrede och hämndfullhet, sedan tog hon sin lilla spade, jemkade kullen och planterade några blommor i dess sköte. Derefter tog hon en frisk krans som hon ämnat för sin moders graf och hängde den öfver korset.

”Mamma skall tycka om det så, jag vet det“, sade Helena.

Då Helena åter kom hem, sade farfadren: ”Henriks värdinna var nyss här, hon sökte dig.“

”Hvad kunde hon vilja mig?“ frågade Helena.

”Jo. Henrik hade skickat en helsning“, svarade den gamle, ”han hade djupt ångrat all sin elakhet emot dig och andra och bedit alla om förlåtelse. Han bad säga dig att han väl visste att han icke förtjenade blommor på sin graf, men att han vore nöjd, blott han visste att du ville förlåta honom.“

”Det har jag gjort, farfar“, utbrast Helena, ”Gud uppmjukade mitt hjerta.“

Allt mer och mer älskade Helena sina blommor, allt kärare blefvo henne grafvarne och Henriks lilla kulle stod i full fägring, prydd med de skönaste blommor, aldrig glömdes kransen på detta enkla kors. Allt flera grafvar fick Helena att vårda, slutligen äfven sin gamle farfaders. Också han nedmyllades i fattigkyrkogården, men der saknades ej blommor och kransar. Så kom den dag då det blef Helenas egen tur. Hvem skulle smycka hennes graf? Ingen hade fått i uppdrag att göra det och likväl hängde ständigt en frisk krans på hennes kors och blommorna på den lilla kullen saknade hvarken vatten eller stöd, de doftade och frodades väl. Hvems förtjenst var det? Alla kände grafvarnes vän, alla visste att den bleka Helena var den som vårdade deras kära affidnas grafvar och som hade förvandlat den stilla kyrkogården

till en trädgård. Hvar och en som gick förbi hennes graf, gjorde henne en liten tjänst, plockade bort ett grässtrå, eller gaf stöd åt en blomma eller hemtade en skopa vatten när solen förtorkat jorden. När kransen vissnade var det alltid någon som sörjde för en ny.

Grafvarnes vän blef icke glömd.

Den onda världen.

Rosa: hvarföre gråter du, Lina, har någon gjort dig illa, hvarföre är du så bedröfvad?

Lina: Ack! jag gråter för att världen är så ond.

Rosa: för att världen är så ond! Det säger du, Lina, och sitter ändå midt i den skönaste trädgård, midt ibland dina vackra doftande blommor och i varmaste solsken. Jag tycker att världen är mycket skön.

Lina: jag menar icke *jorden* utan *verlden*, människorna menar jag, de äro så onda vet du, Rosa.

Rosa: alla människor?

Lina: ja. Stina brukar ofta utropa: "du onda värld!" och i dag hörde jag henne säga till Anders: det finns icke någonting godt under solen, människorna äro onda och falska.

Rosa: och nu tror du det?

Lina: ja, hvad skall jag göra? Jag har tänkt så mycket derpå och funnit att Stina har rätt. Och, Rosa, om du bara ville tänka efter så skulle du finna detsamma. I går var här en tiggare, han var så ömklig och talade så vackert, pappa gaf honom litet penningar och för dem, kan du tänka dig! köpte han brännvin i stället för att skaffa bröd åt sitt barn. I dag såg jag skomakaren slå sin lärgosse och en dag hörde jag att vår betjent stulit pappas guldknappar. Är det inte sannt att det är en ond värld vi lefva i? Och, tänk bara, alla fångar, tjuftar och mördare.

Rosa: Det är ganska sannt, men

Lina: Ja, det är sannt och Stina sade att hon hatar människorna, det gör jag också, vet du, Rosa.

Rosa: Säg icke så, Lina, det är bestämdt synd. Mamma säger att man måste älska människorna och hata deras fel.

Lina: Det kan jag icke.

Rosa: Jag är bara en fattig flicka, har icke ett vackert hus, en skön trädgård, mycket leksaker och goda böcker som du, Lina, men jag har alltid tänkt att det fanns mycket godt i verlden om det ock fanns ondt. Jag tycker det är kärlek och godhet dina föräldrar bevisa dig.

Lina: Ja ... det är det.

Rosa: Och din bror är en mycket flitig gosse. Han är också mycket vänlig emot dig.

Lina: Visserligen, men han är ändå ond ibland och en gång fick han sin lexa tillbaka.

Rosa: Sådant kan nog hända, ingen menniska är fullkomlig. Vänta, vi skola tänka på flera exempel; — när vårt hus brann, gjorde din mamma en subskriptionslista för oss och vi fingo mycken hjälp af edra bekanta, det kallar jag hjälpsamhet och godhet.

Lina: Åh — ja.

Rosa: Vi hade en tjensteflicka som gaf nästan hela sin lön åt sina gamla föräldrar och då andra flickor köpte grannlåter och gingo på bal, gick hon enkelt nästan torftigt klädd och satt hemma.

Lina: Det var en god dotter!

Rosa: Min farbror besökte en gång en fånge; den stackars mannen hade mördat, nu ångrade han bittert sitt fel och hade skrivit många varningar och vackra saker på sitt fängelses väggar, han hoppades att de fångar som skulle komma dit efter honom, kunde hafva någon nytta deraf.

Lina: Alla fångar äro således icke förhärdade.

Rosa: Du ser att det finnes undantag. Minns du, Lina, huru barnhemmet här i staden uppkom?

Lina: Ja visst. Mamma har ofta talat derom. Gamle Domander, handelsmannen, var utan slägtningar, han hade hela sitt lif igenom lefvat sparsamt och arbetat flitigt. Menniskorna kallade honom girig, men han visste nog hvad han gjorde. Då man efter hans död öppnade testamentet, fann man att han hade an-

slagit hela sin stora förmögenhet till inrättande af ett barnhem här i vår stad. Det var en hederlig och beskedlig gubbe. Rosa, jag håller riktigt af honom.

Rosa: Jag också. Ser du, vi hafva hittat på en hel hop godhet i "den onda världen".

Lina: Jag märker det, men hvarföre säger då Stina att den är ond?

Rosa: Jag vet icke, kanske har hon icke funderat ut några goda exempel som vi.

Lina: Tycker du då att världen är god?

Rosa: Jag tror att det finns både godt och ondt. Och så tycker jag att det är roligare att minnas det goda än det onda.

Lina: Du måste ändå medgifva att det var illa gjort af vår betjent att stjäla pappas guldknappar?

Rosa: Mycket illa, men jag *hatar* honom icke för det, jag *beklagas* honom. Jag tycker han är mycket olycklig som måste gå med ett sjukt samvete och veta med sig sjelf att han brutit emot det sjunde budet. Nej, vet du Lina, det duger icke att bara tänka på det onda i världen. Efter det finns godt också så är det bättre att tänka på det och bedja Gud bevara oss ifrån att öka det onda. Hvarje afton när jag lägger mig, brukar jag räkna opp för mig sjelf allt det goda jag sett och hört under dagens lopp och vet du, Lina, ibland är det riktigt mycket.

Lina: Jag har på sednare tider gjort tvertom.

Rosa: Nå var det icke ledsamt?

Lina: Ack jo. Ibland måste jag riktigt gråta af bedröfvelse. Det är icke roligt att hata menniskorna.

Rosa: Det måste vara mycket ledsamt. Nej, jag håller så innerligt af alla, ända från kejsaren till den minsta tiggareflicka.

Lina: Jag skall lära mig det också.

Rosa: Du borde lära Stina detsamma.

Lina: Ja, jag skall söka ut goda exempel!

Rosa: Hon behöfver ej gå längre än till sin

gamla Mosse, den fångar råttor så snällt och rör aldrig vid stek eller fisk.

Lina: Ja och det måste ändå vara en bra stor frestelse för en katt!

Stina och Lina.

Stina var ifrigt sysselsatt i köket, hon skar kål.

Lina stod bredvid, lutande sitt lilla tankfulla ansigte mot handen. Hon hade stora planer i hufvudet. Hon ämnade bevisa Stina att det också fanns någonting godt under solen. Emellertid visste hon icke riktigt huru hon skulle börja. Stina var gammal och hon brukade ofta afspisa människorna med: se så, slut nu med det fåfänga pratet! Den lilla flickan stod nu och väntade på ett passande ögonblick då Stina utropade:

“Du onda verld, sådana slö'a knifvar det kan finnas!”

Lina lät ej tillfället gå sig ur händerna: “hvarföre säger du att verlden är så ond, Stina?” frågade hon.

“Åh, barnet lilla, för att den är'et.”

“Men det finns dock mycket godt också.”

“Det förstår hon icke, barnet lilla. Det finns så mycket ondt att hon alls icke kan tänka sig det.”

“Ja det tror jag nog, ty jag är ännu ett barn och har ingen erfarenhet, säger mamma, men tänk ändå efter snälla Stina, din gamla Mosse den fångar så snällt råttor och”

“Ja, ja guldgossen min, kom hit, Mosse, jag får lof att klappa dig för det, ja, hon kan ej tro barnet lilla, huru snällt det djuret är!”

“Se så, det är ju straxt något godt, fast du säger att det finns bara ondt”, utropade Lina glad.

Stina suckade: “Mosse är också den enda goda i verlden.”

“Det skola vi räkna ut. 'Hvad tycker du om Rosa, min lekkamrat?”

“Ett godt barn . . . , visst är det sannt. Jag är

bekannt med Bergströmskan, som hjälpt till med tvätt hos dem, hon berömmar det huset och Rosa skall vara det lydigaste, vänligaste barn i världen säger Bergströmskan.“

“Ser du det, Stina!”

“Nå, nå det finns icke många sådana, lita på det.“

“Vänta du; hvad var det Anders talade om de tre gossarne?”

“Jo, kors så ledsamt . . . och ändå så vackert! Tre små bytingar hade gått omkring för att söka arbete, men finga intet, de ville icke tigga men människona gäfvö dem ibland, af barmhertighet, en bit bröd. Häromdagen hittade man dem halfdöda af hunger och köld i en förstuga. Dörren till stugan stod oläst och der fanns både mat och kläder, de hade kunnat taga utan lof deraf, men ville hellre dö än stjäla. Gud signe dem!” Stina torkade ögonen med halsdukssnibben.

“Och så kan du säga att det ej finns något godt under solen.“

“Seså, är hon icke framme med mina egna ord!” utbrast Stina, “hon må nu tro då att världen är ett englabo.“

“Nej, icke så, Stina, alla människor hafva fel men ingen är ändå så dålig att det icke finns något godt hos honom.“

“Hvar har hon läsit det?”

“Rosa sade så och jag har hvarje dag gifvit akt på människorna, så jag nu sjelf insett det.“

“Hon vill väl icke berätta mig att gamla Stina också har något godt i sitt murkna hjerta.“

“Jo helt visst, fast du brummar litet ibland.“

“Jag är säker på att du vill vara god och att du försöker. Är det icke sannt?”

“Jo-jo-men, det blir nu si och så med den saken, viljan är god, men förmågan . . .“

“Förmågan beder man Gud om, säger min vän Rosa.“

Stinas halsdukssnibb fördes ännu en gång till ögonen.

“Gud signe de barnen! Hvart vill hon nu komma med sin lilla predikan?”

“Bara till det, Stina, att du icke mera skall tro det icke alls finns något godt under solen. Vet du jag har på sednaste tider märkt att man blir gladare till sinnes genom att älska människorna.”

“Nu talar hon i sömnen, skall jag älska alla tjufvar och illgerningsmän och kanske betjenten med som stal?”

“Alla, Stina, det är bara deras fel du skall afsky. Gud säger ju att vi till och med skola älska våra ovänner.”

Stina hörde upp med sitt arbete. — “Gud gifve mig ett oskyldigt hjerta!”

“Det är rätt, Stina, Gud är så rik. Han har att gifva. Och nu säger du icke mera: du onda verld!”

“Nej, jag skall akta mig, men hon får förlåta mig om det skulle bära af efter gammal vana någon gång.”

“Jag litar på din goda vilja.”

Lilla Lina lemnade köket. Hon var riktigt lätt om hjertat. Stina blickade efter henne: “vår Herre hade icke så orätt då Han sade: ingen kan komma till himmelriket utan han blifver som ett barn.”

Den roligaste dagen.

Småprat vid brasan en regnig höstafton.

”Jag skall säga er barn“, började Edith med en mycket förnuftig mine i sitt lilla näpna ansigte, ”jag skall säga er hvilken den roligaste dagen är på hela året.“

”Hvilken då! Hvilken då?“ ropade alla barnen.

”Jo — det är just den här dagen, när man först tröttat ut sig med att nedtaga äpplen, frusit om fingrarna . . .“

”Och suttit uppe i träden“, inföll Harald.

”Och fått sig duktiga buffar af nedfallande äpplen“, skrattade Sigrid.

”Och trampat ned sin fotbeklädnad“, sade Edvard med en, halft lustig, halft bekymrad blick på sina nya stöflar.

”Och blifvit beskjuten med äppelkart af ostyriga gossar“, sade Gunborg.

”Ja, allt detta, kära barn“, fortfor Edith, ”och sedan få sitta framför brasan som vi nu göra med en äppelkorg och en påse med nötter . . .“

”Och en mängd söta, snälla, glada kusiner af båda könen“, sade Walfrid med en skälmsk blick.

”Och en äppelkaka i nischen“, sade Linda.

”Alldeles. Och berätta sagor och tala om allt möjligt roligt. Är det icke den roligaste dagen på året?“ frågade Edith.

”Jag tycker ännu mera om fastlagstisdagen, när man får skrinna hela dagen, betänk! *hela dagen*“, sade Harald ”och när man får fastlagsbulla till middagen.“

”Och jag tycker mest om midsommardagen när syrenerna dofta och skogen är grön, när kokkon brin-

ner i den tysta natten och solen blundar bara en liten stund“, sade Linda.

“Det är för det du är poetisk, Linda“, sade Edvard, “men jag tycker mest om examensdagen, när man får ut sitt skolbetyg“

“Med en hel hop treor och fyror för matematiken“, sade Harald skrattande.

“Och har hela sommarferien för sig“, fortfor Edvard.

“Fy! bror latmask!“ utropade Sigrid, “nej, men har ni tänkt på julaftonen. Se, det är *min* dag!“

“Din afton, menar du“, inföll Walfrid.

“Afbryt mig icke, kusin pratmakare. Julaftonen när vaxljusen brinna och julbocken knacker på“

“Hos alla *snälla* barn“, sade Walfrid halfhögt.

“Och julklapparne falla som från skyarna.“

“Ja, *dockorna* komma åtminstone derifrån“, mumlade Walfrid.

“Och man får julgröt, och julsinka. Det är dock den roligaste dagen!“ slutade Sigrid.

“Mycket rolig“, sade Walfrid. “Första Maj är min dag. När man får kila af öfver berg och backar på sin trogna “Trafvalapp“, slå boll med gosarne och bjuda små-flickorna på mjöd.“

“Små-flickorna“, eftersade Edith litet stött.

“Ja, så länge jag har äran vara äldre än du, lilla kusin, måste du förefalla mig som en liten flicka.“ Edith skrattade.

“Ingen har hört min smak ännu“, ropade Gunborg.

“Låt höra!“

“Jo, se jag tycker om påsken, när man får måla ägg, äta ägg, rulla ägg och äta memma.“

“Ännu är här en som ej sagt sin mening“, sade Harald, “Evelina, mitt pyre, du har ej sagt ett ord på hela aftonen.“

“Jag har hört på“, sade den lilla.

“Men säg oss nu hvilken dag som är den roligaste på året“, bad Linda.

Evelina rodnade och slog ned ögonen.

“Se så mademoiselle Angelique, ro fram med språklådan“, utropade Edvard.

“Jag slår vad om att dockornas “stora bykdag“ är den roligaste“, sade Walfrid.

“Skrämman icke vårt lindebarn“, sade Gunborg, “svara oss nu, pyre.“

Evelina tvekade ännu, men fattade slutligen mod och sade: jag minns bara en dag som var den roligaste, — men den har ej funnits alla år, . . . det var den dagen när jag fick skänka min käraste docka åt en liten fattig flicka för det hon tyckte så mycket om den.“

Det uppstod ett ögonblicks ljudlös tystnad i rummet; alla barnen blickade tankfullt in i elden, slutligen utbrast Harald:

“Man skulle icke behöfva fråga hvarifrån Evelina är hemma.“

Den lilla såg förundrad upp på honom.

“Ja, ja du förstår mig icke“, sade Harald leende och smekte Evelinas lockiga hufvud, “men du behöfver ej förstå det heller.“

“Hufvudsumman af aftonens diskussioner . . .“, sade Walfrid.

“Är den att det finnes en hel hop glada dagar på året“, sade Gunborg.

“Och att de äro lika glada allesammans“, sade Sigrid.

“Och att det är bra att det är så“, sade Harald.

“Ja visst annors skulle man bli torr som en skolbok“, sade Edvard.

“Eller som en pressad blomma, sade Linda.

“Och sens moralen häraf . . .“, började Edith.

“Nej, söta syster! skona oss för moralkakorna“, ropade Harald.

“Gif oss hellre af äppelkakan en bit“, bad Edvard.

“Nej, låt mig säga. Sens moralen är: att vi skola

begagna "mellandagarne" så att vi med godt samvete kunna vara glada på de roliga dagarne."

"Annars går julbocken förbi oss om julen", sade Sigrid.

"Eller värper ej hönan till påsk", sade Gunborg.

"Eller bryter man benen af sig på fastlagstisdagen", sade Harald.

"Eller rider man omkull på första Maj", sade Edvard.

"Eller somnar man under kokkon", sade Walfrid.

"Eller blifva äpplena nedtagna af tjufvar (eller af trädgårdsmästaren)", sade Harald.

"Och när vi nu så snällt sväljt ned moralkakan så få vi äppelkakan till efterrätt", sade Edvard.

"Det blir torta på torta", sade Linda.

"Gör ingenting bara den smakar bra", försäkrade Walfrid.

"Här är kakan", sade Edith, "men nu slår klockan sju och efter två timmar är *min* roligaste dag slut."

"Och sedan hafva vi att vänta på *min* dag nemligen julen", sade Sigrid.

"Men ack!" utropade Edvard, "emellan dem ligga en hel här af torra dagar och torra böcker . . ."

"Tyst pojke", ropade Walfrid, "tänk om julbocken stryker förbi fönstren som bäst." "Aj, aj förlåt söta julbock! jag skall vara mycket flitig!"

Hvad skulle du göra om du vore mycket rik?

Småprat vid brasan en kulan vinterafton.

"Här äro vi nu samlade igen, kära barn", sade Edith en vinterafton kort efter jul.

"Och det är rätt roligt, eller huru, kära Tant?" sade Harald med en skämtfull tonvigt på ordet Tant.

"Visserligen. J ären alltid mycket välkomna, kära kusiner, bara . . . ni inte förstör någonting i huset", sade Edith höjande pekfingret åt Walfrid som, med en saxudd, höll på att rita hästar på ett betadt sybord.

"Ursäkta! Jag tyckte att jag satt framför mitt arbetsbord derhemma", utbrast Walfrid.

"Om J nu ären snälla, så skall jag hemta en korg med frukt att roa oss med", sade Edith.

"Jag skall visst sitta stilla och ej säga ett ord", ropade Harald.

"Och jag skall sticka så flitigt som vår lärarinna i skolan", sade Gunborg.

"Och jag", sade Edvard, "skall gifva goda råd."

"Säkert i flit och goda seder", förmodade Walfrid.

"Gäckas icke med mig", ropade Edvard, "jag har ju läst som en varg under höstterminen."

"Här är frukten", sade Edith.

"Bara simpla äpplen!" utbrast Sigrid med låtsad misräkning i tonen.

"Finska äpplen menar du väl", sade Gunborg, "allt som är finskt är godt."

"Accepteras inte", ropade Harald.

"De tyska äro bättre", sade Sigrid.

“Ja, men, ser ni, man måste nu ändå tycka om dem för att de ha' mognat i vårt fosterland“, vidhöll Gunborg.

“I samma jord

Som druckit våra fäders blod“, deklamerade Walfrid.

“Isynnerhet när man sjelf plockat dem som ni gjort“, anmärkte Linda.

“Det må så vara, men ack! de sköna utländska frukterna!“ utbrast Sigrid, “den som ändå vore rik!“

“Så skulle man få köpa så mycket sötsaker man vill“, ifyllde Walfrid.

“Alldeles. Jag skulle ständigt hafva mitt skaffer fullt af frukt och sötsaker, rara kakor och bakverk. Alla dagar skulle jag dricka chocolate och äta crème.“

“Och sluta med droppflaskor och diet“, fortsatte Harald.

“Men du är ju älskarinna af granna kläder, Sigrid“, sade Edvard.

“Ja visst. Jag älskar allt skönt i verlden. Jag tycker icke om grofva klädningar och stoppade strumpor och gammalmodiga hattar som man nu får lof att lida, när man är en beroende flicka och har en ordentlig och förnuftig mamma. Jag skulle köpa siden och sammetsklädningar med långa, långa släp, moderna hattar, dyrbara ringar, sköna armband“

“Löslockar och chignon“, afbröt Walfrid.

“Lockar har jag sjelf“, sade Sigrid hastigt, skakande sitt täcka hufvud med en förnöjd blick på sina långa, rika lockar.“

“Granna rum skulle jag också hafva med mjuka mattor, speglar och gardiner.“

“Och sedan skulle du sitta så grann som en tuerad vildinna och spegla dig i dina granna speglar, du lilla åkerspöke och dricka chocolate och äta snask. Ack! du dåraktiga barn!“ utbrast Walfrid.

“Nej, bättre skulle jag använda mina penningar. Jag

skulle hålla sköna ridhästar och goda jagthundar. Jag skulle ställa till ridpartier, slädpartier och jagtpartier, köpa dyrbara jagtknifvar och bössor och gå klädd i grön jagtdräkt och höga ridstöflar med silfversporrar; och ett jagtslott skulle jag ha.“

“En sådan vilde du är!” utbrast Harald, “midt i vårt civilicerade samhälle. Rida och jaga och bo i skogen! Nej, jag skulle hvarje afton gå på theatern eller på en konsert, så skulle jag köpa sköna buketter och skänka dem åt sångerskorna och buketterna skulle alltid sammanhållas af dyrbara armband. Jag skulle också hålla en egen hofmusiker som alltid på min befallning skulle spela för mig.“

“Alla ären J egennyttiga“, utropade Edith, “alla edra penningar skulle ni använda på ert eget nöje. Sådana egoister! Jag skulle låta bygga stora skolhus“

“Edith, Edith, förbarma dig öfver mig!“ utbrast Edvard der han låg makligt utsträckt på mattan framför brasan.

“Jo, du latmask!“ skrattade Edith, “just det skulle jag göra, men inte skulle jag tvinga *dig* att gå dit ändå. Alla oförståndiga pojkar, som ej veta sitt eget bästa, skulle jag befria från skolhuset och låta dem blifva så dumma som spånor efter de vilja det och deras straff skulle bli att få lof att skämmas för minsta torparpojke.“

“Jaså, torparpojkarne skulle bli lärda?“ frågade Edvard, “lycka till!“

“Just torparpojkarne. Skolhusen skulle stå för de fattigas räkning och sedan skulle jag bygga barnhem, barnkrubbor, arbetshus, sjukhem, kokhus med mera, med mera.“

“Just detsamma skulle jag göra!“ utbrast lilla Evelina med strålande ögon, “jag skulle också bygga varma stugor åt alla fattiga, köpa kläder åt dem och skicka mycket, mycket penningar till hedningarne och böcker åt dem och missionärer — ack så roligt!“

“Jag, för min del“, sade Edvard gäspande, “*jag skulle låta alla människor vara i fred* både här och i Afrika. Alla skolhus skulle stängas och på dörren skulle med stora bokstäfver skrivas: “Ferie“.

“Inte på mina, käre Edvard“, invände Edith.

“Jo, också på dina“, fortfor Edvard lugnt.

“Någon skulle sedan få uppfinna ett sätt, en slags maschin att lära sig läsa utan besvär. När jag sedan skulle gifta mig, skulle hvar och en af mina pojkar få en schlafrock och ett par tofflor till julklapp, det första de blefve så stora att de kunde gå. Mina flickor skulle få peignoirer och kaffe på säng.“

“Ack du gamle Laiska-Jaakko!“ utbrast Gunborg. Jag skulle icke göra så. Jag skulle resa utrikes, måla för de största artister och arbeta för de berömdaste skulptörer.“

“Nå, du är ju så finsk, Gunborg“, anmärkte Harald.

“Det är jag, men här finnas ännu inga så stora mästare. Dessutom skulle jag sedan gagna mitt land.“

“Genom att pryda alla väggar med dina mästerverk“, skrattade Walfrid.

“Jag tackar på förhand, de komma mina salonger till godo“, sade Sigrid.

“Om Harald skulle hålla hofmusiker så skulle jag hålla hofmålare och atelier och hela Finland med sina tusen sjöar skulle blifva “framställdt i tekningar“, men i stora, sköna oljetaflor. Jag skulle studera och resa . . .“

“Emanciperadt fruntimmer“, anmärkte Harald.

“Och skulle visa att af oss fruntimmer nog skulle blifva lika stora artister och berömda lärda som af de stormodiga pojkarne.“

“Adjö då med våra sköna middagar!“ utropade Edvard.

“Jaså, min herre, du skulle, tillika med dina lata pojkar, sitta i nattrock och tofflor hela dagen om och vi fruntimmer skulle kanske koka edra middagar“, utbrast Gunborg lifligt.

“Jo, du vill väl icke att jag, som karl, skulle befatta mig med sådant.”

“Nej, för all del! men du borde naturligtvis studera eller arbeta med hufvudet.”

“Och middagen?” invände Edvard.

“Den skulle koka sig sjelf“, sade Linda, “jag skulle icke bry mig om köksos och läckra rätter, utan jag skulle försköna hela världen med parker, blomsterträdgårdar och orangerier. Jag skulle skaffa mig alla diktsamlingar som finnas, dessutom skulle jag hafva hofpoet“

“Och så skulle vi gå i skogen och drömma i månskenet“, sade Walfrid gäckande.

“Ja visst, och foglarne skulle sjunga och bäckarne sorla“

“Nå men allt det der kan du få utan penningar“, anmärkte Edith helt förnuftigt, “både månsken och fågelsång.“

“Det nog, men icke allt det andra. Mina rum skulle likna grottor och hafspalats och indiska wigwams“

“Och lappkåtor“, afbröt Harald.

“Nej, det vore icke poetiskt alls. Ack! den som ändå vore rik!“

“Den behöfde helt visst icke äta gröt till qvällen“, sade Sigrid, “det jag ser Edith ämnar bjuda oss på.“

“Nej, utan kokosnötter och fågelmjök“, sade Harald.

“Jag skulle få rida hem på min präktiga ridhäst“, sade Walfrid.

“Och jag . . .“, började Gunborg.

“Nej, tyst nu, oförbätterliga egoister, det är rätt väl att vi inte få skämma bort världen och oss sjelfva“, sade Edith.

“Det är också rätt väl“, sade Edvard, härmande Ediths ton, “att *du* icke är rik ty då finge man ej äta sin kaka i ro

Och sofva till ljusan dager.

“Nej, lita på det, Edvard. Ack, mina sköna arbetshus och barnhem och folkskolor!”

“Luftslott, luftslott, kära syster“, anmärkte Harald.

“Stadigt skulle de stå, det lofvar jag. Men kommen nu, barn, den prosaiska gröten är här.“

“Tack! jag skall låta mig välsmaka“, sade Edvard, “men Linda föredrager väl mänskenet, kan jag tro.“

“Alls icke, jag skall bara pryda fatet med de här murgrönsbladen. Se huru poetiskt!”

En skuld.

Den klaraste vårsol blickade in genom fönstren och ute blåste en mild vestanvind. Blåsippan blickade redan emellan tufvorna och svärmar af småfogel qvitterade i småskogen.

Alla barn blickade längtansfullt ut, medan de stredo med den svåra lexan. Och när loftimmen var inne, ilade de ut, med höga glädjerop välkommande våren. Endast lilla Anni fick icke vara med, fick icke fägna sig åt vårluft och fågelsång utan måste ligga inne, inbäddad i täcken och dynor med en mörk schal för fönstren för att utestänga solljuset. Anni hade messlingen och dagarne voro så oändligt långa, ty hon fick hvarken leka eller läsa och småsyskonen fingo icke ens besöka henne af fruktan för smitta. Om Anni icke haft en så snäll mamma som vårdade och roade henne och om Anni ej varit en så förståndig liten flicka, så hade hon knotat högljudt öfver sin olycka att just om våren, den allra vackraste våren, ligga instängd med sjuka ögon och värkande hufvud. Det kostade också en hård strid att icke ge fritt lopp åt tårarne, då hon hörde en af småsysterarna, utanför fönstret, i trädgården ropa:

“Lilly och Hanna! kommen och sen, stora björken har löf, små söta mössöron!”

I samma ögonblick öppnades dörren till sjukrummet och gamla Tant Hedda inträdde. Hvad hade hon i handen? En liten qvast af friska gröna björklöf! Anni skrek till af förtjusning och sträckte ut båda sina händer.

“God dag, min lilla Anni! När jag gick hit öfver till er, såg jag en björk som nyss fått gröna löf; jag

tänkte genast på min lilla sjukling, och tog några qvistar åt dig.“

“Ack tack, tack älskade Tant!“ ropade Anni och drog björkqvistarne till sig. “Jag har varit så ängslig öfver att icke få njuta af våren; nu kan jag se på mina kära björkqvistar och känna den sköna doften. Om Tant blir sjuk någon gång så skall jag betala min skuld och hemta löf och blommor åt Tant.“

Björkqvistarne ställdes i vatten och innan de ännu hunnit vissna, var Anni redan så återställd att schal-en kunde borttagas och den lilla patienten fick gå omkring i rummen.

Sommaren och hösten voro förbi med sina fröjder, dubbla fönstren voro insatta, barnen voro i full sysselsättning med sina skolböcker och ute blåste iskall nordanvind. Det var i början af Mars månad och djupa drivvor betäckte marken. I skolrummet satt vår lilla Anni med sina systrar och bröder, flitigt arbetande. Men lilla Anni, så flitig hon än annars brukade vara, var i dag särdeles tankspridd. Hon hade fått höra att gamla Tant Hedda låg mycket sjuk och Annis lilla tacksamma hjerta kom genast ihåg Tant Heddas vänlighet under det hon hade messlingen. Hon kom också ihåg att hon hade en skuld att betala.

“Men ack!“ tänkte Anni, under det hon sorgsen bläddrade i sin geografi, “jag kan icke betala, det finns inga blommor, icke ens blåsippor, utan bara is och snö. Nog är det ledsamt att vara sjuk om våren, men då kan man åtminstone få en björkqvast att glädja sig åt.“

När aftonstunden kom, tog lilla Anni fram Trollsländan för år 1869 och bläddrade i den. Då kom hon till det ställe der det står om Edvard och Lydia som framkallade en tidig vår.

“Nu vet jag, nu vet jag!“ utbrast Anni. Sedan sprang hon till bror Ludvig. “Kom käre snälle bror, kom med mig till trädgården!“

“Hvad nu, lilla tös, du är ju knappt åtta kvarter lång och vill gå till trädgården. Der äro drifvorna så djupa att du kunde försvinna som Tummeliten i sin mammas ost.”

“Kanske skaran håller . . . jag skulle vilja taga qvistar och “framkalla tidig vår”. Du vet att Tant Hedda var så snäll och hemtade mig björklöf, när jag var sjuk. Nu ville jag glädja henne på samma sätt.”

“Det låter höra sig”, sade Ludvig, “men blif du inne, syster, jag skall taga mina sjumilsstöflor och hemta qvistarne åt dig, bara du säger hvilka sorter du vill hafva.”

Anni nämnde dem hon önskade och Ludvig gick. Qvistarne ställde hon i vatten och förde dem från fönster till fönster så att de fingo hvarje solstråle. Och då sedan hela qvasten stod i full doftande grönska, tog Anni vasen och skyndade den lilla stigen genom skogen till Tant Heddas boning. Det var tyst och ödsligt derinne, ingen snäll mamma som vårdade henne, ingen god vän som läste för henne, bara en gammal surmulen vakmadam. Anni öppnade sakta dörren och inträdde.

“God dag Tant Hedda! Jag kommer för att betala min skuld.”

“Yrar jag!” utbrast Tanten utomordentligt förvånad. “Hafva vi icke Mars månad och hade vi icke yrväder i går? Hvarifrån komma då gröna löf?”

Mycket lycklig öfver att hafva kunnat bereda den snälla Tant Hedda en glad öfverraskning, ställde Anni vasen framför den sjuka och berättade huru underverket gått till.

“Om jag nu kunde läsa för Tant någonting roligt så vore jag glad”, slutade Anni.

På Tantens bokhylla låg en stor, stor postilla, den fick Anni nedtaga och nu satt hon tåligt och stilla en hel timme och läste för Tant Hedda, churu postillan visst icke föreföll Anni så rolig som Topelii sagor dem mamma läste för henne när hon var sjuk.

Samla perlor!

Då Anni kom hem från besöket hos Tant Hedda sade hon: "Det är ändå bra skönt att kunna glädja andra. Det är roligare än att sjelf glädjas."

"Ja", sade hennes mamma, "det är den sannaste, renaste glädje och jag har läst någonstädes att om man försökte att icke låta en enda dag gå förbi utan att hafva beredt någon en glädje så vore det som om man hvarje dag förvärfvat en dyrbar äkta perla."

"Sådana perlor måste jag samla!" utbrast Anni, "men, mamma, jag vet icke rätt huru jag skall hitta på att hvarje dag bereda en glädje. Jag är så liten och svag, syskonen äro alla äldre än jag, de behöfva mig icke alls; bra litet penningar har jag också i min sparbössa — och du, mamma, hvad kan jag göra för dig? Det ser illa ut för mina perlor."

"Du måste betänka, Anni, att det icke allenast är penningar som göra människor glada, det lärde du ju af björklöfven som du förde till Tant Hedda. Hvarje liten hjälp, hvarje litet vänligt ord kan glädja; du får sjelf gifva akt på tillfället. Och hvad mig beträffar, min älskling, kan du hvarje dag glädja mig genom dit uppförande, din flit och din kärlek!

Följande morgon kom Anni genast ihåg sin föresats, men hela dagen förgick utan att något tillfälle yppade sig och Anni började redan tro att den dagen ingen perla stod att erhålla.

Qvällsvarden var redan förbi, då Anni kom att gå förbi Ludvigs rum. Ludvig satt framför bordet med mörk uppsyn och lurfvade om sin tjocka peruk med båda händerna.

"Så genomförargligt!" utropade han.

"Hvad är det?" frågade Anni deltagande.

“Kom inte nära!” ropade Ludvig, “för nu är jag så vild som den värsta jätte och om du förtretar mig med dina frågor, så äter jag upp dig.”

Anni såg väl att det ej var så farligt med jättens vrede, hon smög sig närmare Ludvig och frågade hvad det var som gjorde honom så ängslig.

“Kanske kan jag hjälpa dig.”

“Det är inte troligt”, sade Ludvig. “Olyckan är den att jag i går fick låna en paraply af pastorn, för det regnade ju som i gubben Noachs tider, och nu har jag, min olycksfågeln, af våda rifvit ett hål på foderalet. Jag bad flickorna laga det, men Lilly och Hanna spela skrapnes och Augusta läser sin lexa — de ha' ingen barmhertighet med mig. Mamma är också borta och när jag i morgon tidigt skall gå till pastorn är det ej mera tid att laga det. Det är så förrargligt att jag just kunde gråta om jag icke vore en pojke. Pastorn som är så ordentlig att han ställer sina kor efter ålder då de gå ut på bete.”

Anni skrattade. “Var nu icke ledsen, Ludvig”, sade hon sedan hon undersökt skadan, “jag skall försöka att laga det.”

“Du? lilla troll!”

“Ja. Jag har lärt mig att sy.”

“Nå jag önskar jag lärt mig det också!”

Anni sprang efter nål och tråd och afhjelpade lätt den lilla skadan som ej var så stor som Ludvig trodde.

“Du är en snäll flicka”, sade han, “utan dig vore jag i svårare klämma än trollet i Hildebrandsdalen.”

Anni trippade, lätt om hjertat, till barnkammaren.

“Ändå en perla i dag”, sade hon förnöjd.

Nästa dag medan barnen lekte på gården, bemärkte Anni en liten tiggarflicka som satt vid porten och gret bittert. Genast sprang Anni till henne.

“Hvarföre gråter du?”

“Jag fick ett stycke bröd der i köket och nu har jag tappat det, jag törs icke gå tillbaka och begära mera.”

“Kom, vi skola gå söka det“, sade Anni vänligt tröstande och följde den lilla flickan tillbaka till köket. Bredvid trappan låg gårds-hunden, gnagande på det förlorade brödstycket.

“Var icke ledsen“, bad Anni, “du skall få mina smörgåsar, jag kan nog vara utan frukost en gång.“ Dervid lade hon smörgåsarne i den lilla tiggerskans påse. Barnet tackade glad och Anni återvände till sina lekar.

En dag hörde Anni syster Lilly säga: “Jag skulle så gerna vilja hafva ett trädämbare till mitt dockkök ett sådant som kusinerna hafva. Mamma far i morgon till marknaden men jag har inga penningar.“

Straxt gick Anni till sin sparbössa, uttog ett litet silfvermynt och sprang dermed till sin mamma.

“Mamma, köp åt Lilly ett litet trädämbare till hennes dockkök, ett sådant som kusinerna hafva.“

Modren tog emot den lilla slanten. När hon sedan kom hem och barnen nyfikna, stodo omkring kappsäcken, räckte mamma ett litet, det allra näpnaste grönmålade ämbare åt Lilly.

“Tack snälla, goda mamma! Just det jag önskade mig!“

“Det är icke jag som gifvit dig det, utan en annan som visste att du önskade dig ett sådant“, sade mamma.

Lilly gaf sig ej tid att tänka efter hvem det kunde vara, utan sprang bort till sitt dockkök. Men Anni bytte en betydelsefull, strålande blick med mamma — åter en perla!

En dag hade Anni förgäfves sökt efter tillfälle att få bereda någon en glädje. Mot aftonen satt hon på trappan och tänkte på huru vackert det var, och huru nära våren redan var, då hörde hon plötsligt ett ömkligt klagande skri från nedra gården. Hon sprang dit och såg då en liten gris, som fastnat med hufvudet i ett gärde och nu skrek alldeles jemmerligt, förgäfves bemödande sig att slippa lös. Anni

skyndade fram, upplyftade stören som tryckte det arma djurets nacke och befriad sprang grisen derifrån. Anni åsåg en lång stund den lilles glada språng och gick sedan bort undrande om hon kunde räkna också denna lilla händelse för en perla.

Så fortfor lilla Anni hvarje dag att samla perlor och det lyckades väl. *Hon passade på alla tillfällen och försakade gerna eget nöje och egna fördelar, om så behöfdes, blott hon kunde vinna en perla.*

Vore det icke värdt att försöka samla sådana perlor?

Nellys dröm.

Vårsolen kastade sina vänliga strålar in genom de klara fönsterrutorna och på en liten snöhvitt bädd, der en liten rosenkindad flicka ljufligt slumrade. Lutad öfver bädden stod barnets moder och betraktade den älskliga lilla varelsen, utan att nännas väcka henne ur den djupa, lugna sömnen, ehuru morgonen redan var långt framskriden. Huru söt var också icke den lilla Nelly, der hon låg med den hvita runda armen öfver det ljuslockiga hufvudet, de klara ögonen tillslutna och ett englaleende på de rosiga läpparne. Hon rörde sakta den späda handen, framhviskade några otydliga ord och log sedan åter så lycksaligt; det var tydligt att hon drömde. Men klockan slog åtta. Nelly borde vakna, ja, det måste ske. Modren tryckte en varm kyss på den hvita pannan.

“Nelly, min lilla Nelly!”

Den lilla Nelly vaknade med en djup suck, gnuggade sig i ögonen, kastade en ännu drömmande blick på modren och utbrast slutligen:

“Ack, mamma, så skönt jag drömde! Jag tyckte att jag stod i en stor, stor trädgård, så stor att jag ej såg hvar den slutade. Omkring mig växte under-sköna blommor, ljufligt doftande rosor och snöhvita liljor, de herrligaste frukter och stora gröna träd som susade så sakta och klara källor som sorlade fram genom det mjuka gräset. Allt var så tyst, så tyst. Jag stod alldeles stilla och kände mig så lycklig som om jag varit i himmelen. Jag bar en fin hvit klädning och undrade huru jag kommit till den sköna trädgården. Då hörde jag sakta musik på afstånd. Det lät nästan som ett echo af harpor och sång. Det

var icke psalmer, men det lät ändå så heligt att jag nedföll på mina knän och bad:

“Gud som hafver barnen kär.“

Och se, när jag såg upp, blef jag varse små englar till tusendetal, som sväfvade emellan blommorna, öfverallt på det gröna gräset och vid källornas stränder. Jag tyckte först att de buro långa hvita kläder, men då jag närmare betraktade dem, såg jag att det endast var hvita skyar som omslöt deras späda gestalter. De sväfvade fram utan att röra sina fötter endast genom att sakta fläkta med de silfverglänsande vingarne. Hvarje engel bar en liten harpa och jag märkte att musiken uppkom då vinden susade öfver de gyllne strängarne. Då de talade till hvarandra, ljöd det som den ljufligaste sång och tonerna blandade sig med harpoklangen. Jag stod allt ännu på knä, då englaskaran närmade sig mig; tvenne af dem fattade mina händer och nu kände jag huru också jag sväfvade framåt utan att röra mina fötter. Jag ville fråga hvar jag var, men kunde icke. Mitt hjerta klappade och mina läppar voro tillslutna. Jag kunde blott se allt det sköna och höra den ljufliga musiken. Vi kommo nu till ett ställe i trädgården som ... som jag ej kan beskrifva. Det påminte om Johannes' uppenbarelsesbok der det står: och si en stol vardt satt i himmelen ... och framför stolen ett glashaf ... likt vid krystall ... och på stolen satt en ... O! mamma, jag kunde ej se ditåt! ty det var som en sol och skenet bländade mig. Jag kom ihåg orden: ingen hafver någon tid sett Gud Nu hörde jag att musiken blef starkare och englarne nedkastade sig för stolen och “ära vare Gud i höjden“ klingade högt och skönt. Då förstod jag att jag var i himmelen och föll ned framför stolen ty det var Herren Gud som satt der. Omkring stolen stod en hel skara englar hvilka alla prisade och lofvade Gud. Bland dem kände jag igen många bekanta: lille bror

och kusin Selma och många andra, men det märkvärdigaste var att grannens sjuka gosse var der frisk och lycklig med sin gyllene harpa och han sjöng som de andra: "ära vare Gud!" Då förstod jag de orden: "Och Gud skall aftorka alla tårar af deras ögon och ingen död skall sedan vara, icke heller gråt, icke heller rop, icke heller någon värk varder mer." Och jag gret saliga tårar. Då hörde jag en röst, det var Herren Gud: "mitt barn, huru kommer du så här in?" Jag betraktade förskräckt min hvita klädning och se, bredvid de ljusa englarne och den klara solen, var den fläckad och söndrig. Jag var förfärad. Då hörde jag en vänlig engels toner tätt bredvid mig: "fatta i Jesu klädesfäll." Jag lydde bäfvande, då — ack! då var min bristfälliga klädning försvunnen och en skön sval, hvit sky omslöt mig, jag kände de glänsande vingarne på mina skuldror och kunde nu öppna mina läppar till lof. En hand framräckte en gyllene harpa, men just då jag skulle fatta i den — vaknade jag. Ack Jesu, Jesu, låt mig en gång få den harpan och få sjunga:

"Ära vare Gud i höjden!"

314½. I. 44.

Pris: 1 Mark 30 penni.